

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

INSTITUT POLITOLOGICKÝCH STUDIÍ

Roman Pašek

**Globální vládnutí a analogie s domácími politickými
systémy – vliv nerovnoměrného rozložení bohatství
ve společnosti na kvalitu vládnutí**

Bakalářská práce

Praha 2011

Autor práce: **Roman Pašek**

Vedoucí práce: **Michal Parížek M.Sc.**

Rok obhajoby: **2011**

Bibliografický záznam

PAŠEK, Roman. *Globální vládnutí a analogie s domácími politickými systémy – vliv nerovnoměrného rozložení bohatství ve společnosti na kvalitu vládnutí*. Praha, 2011. 47 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Katedra mezinárodních vztahů. Vedoucí bakalářské práce Michal Parížek M.Sc.

Klíčová slova

Globální vládnutí, kvalita vládnutí, nerovnoměrné rozložení bohatství, demokracie, světový federalismus

Keywords

Global Governance, Quality of Governance, Income Inequality, Democracy, World Federalism

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Roman Pašek

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu této bakalářské práce Michalu Parízkovi M.Sc. za úsilí, které musel vynaložit při vedení této práce a bez kterého by její vznik nebyl možný.

Univerzita Karlova

Fakulta sociálních věd

Institut politologických studií

**Globální vládnutí a analogie s domácími politickými systémy:
vliv nerovnoměrného rozložení bohatství ve společnosti na
efektivitu vládnutí**

Autor: Roman Pašek

Vedoucí práce: Michal Parížek M. Sc.

Projekt bakalářské práce

Praha 2010

Téma bakalářské práce

Výzkumnou otázku bakalářské práce jsem si zvolil, jelikož je to otázka zajímavá a velmi konkrétní, lze z ní tedy vyvodit také konkrétní závěry. Tyto závěry mám poté v plánu uplatnit v souvislosti s myšlenkami Světového federalismu (*World Federalism*) či Světové vlády (*World Government/Global Governance*). V návaznosti na výzkumnou otázku, „zapřičiňuje-li nerovnoměrné rozložení bohatství ve státě neefektivitu vládnutí“, vyhodnotím poznatky z práce vycházející a pokusím se analyzovat, zda by výsledek tohoto výzkumu mohl mít vliv i na globální úrovni, v situaci, kdy je svět pod správou demokratické Světové vlády.

Vycházím z toho, že jednotlivé proměnné uvedené již v samotné výzkumné otázce jsou kvantitativně vyčíslitelné a že indexy obsahující číselné vyjádření pojmů jako „nerovnoměrné rozložení bohatství“ či „efektivita vládnutí“ již existují a jsou snadno dostupné. Na první pohled by se mohlo zdát, že vysoce nerovnoměrné rozložení bohatství ve společnosti může vést ke společenskému tření, třídnímu antagonismu a tím pádem i k nestabilitě vlády, což by zapřičinilo její neefektivitu (je možné použít i pojmy jako kvalita či kapacita vládnutí – *governance quality/capacity*). Koncentrace bohatství (a tím pádem i moci) v rukou úzké skupiny nejbohatších by mohla vést k narušení demokratických principů a na druhé straně přílišná chudoba nejnižších vrstev k nepokojům a snahám o svrhnutí vlády. Tyto otázky jsou zásadní, pokud by totiž nerovnoměrné rozložení bohatství negativně ovlivňovalo úroveň kvality vládnutí, nebylo by v zájmu vládnoucích toto rozložení udržovat, jelikož by mohlo ohrozit jejich mocenské pozice. Kvalitní vládnutí je cílem celé společnosti, proto jakýkoli jev, který ji ohrožuje měl být společností vymýcen. Pokud tomu tak však u tohoto konkrétního jevu není, pak tlak na jeho změnu nebude natolik silný. Z tohoto důvodu je nalezení kauzální souvislosti mezi nerovnoměrným rozložením bohatství a kvalitou vládnutí zásadní otázkou. Moje bakalářská práce bude mít za úkol se právě tímto vztahem zabývat a v návaznosti na výstupy výzkumu zhodnotí možnost existence Světové vlády ve světě s nerovnoměrným rozložením bohatství.

Metoda výzkumu

Pro objektivní posouzení této otázky jsem se rozhodl použít kvalitativní komparativní metodu, pomocí které budu pracovat s reprezentativním vzorkem 10-15 států. Závislá proměnná tohoto výzkumu bude tedy úroveň kvality vládnutí. Termín „kvalita vládnutí“ je různými světovými institucemi (především pak Světovou bankou) kvantifikován a převeden na číselné

indexy, jako je například index efektivity vlády (*government effectivity*)¹. Kvalita vlády se však dá jen těžko obsáhnout čistě kvantitativními údaji, proto bude v operacionalizační části práce kladen důraz i na kvalitativní vysvětlení pojmu. K tomuto účelu využiji například publikaci Francise Fukuyamy nazvanou *Budování státu podle Fukuyamy* či článek Bo Rothsteina a Jana Teorella *What is quality of government? A Theory of Impartial Government Institutions*. Zdrojů ovšem použiji mnohem více, jelikož operacionalizaci pojmů a dat věnuji ve své bakalářské práci velký prostor. Je to nutné zejména z toho důvodu, aby byly pojmy a jednotlivá kritéria jasně vymezena, čímž bude jasně vymezen i rámec mé práce.

Nezávislou proměnnou mé práce bude úroveň nerovnoměrnosti rozložení bohatství. Tento pojem je opět jasně kvantifikován tzv. „Giniho indexem“ (či koeficientem), který číselně ukazuje rozložení bohatství v domácnostech jednotlivých států. Tento index nabývá hodnot 0-1, přičemž 0 by označovala stát s naprosto rovnostářským rozdělováním příjmů a důchodů v domácnostech, zatímco 1 stav naprostého nerovnostářství. Tento index je publikován například ve Světové knize faktů (*The World Factbook*) americké Central Intelligence Agency (CIA), ale sleduje ho i již výše zmíněná Světová banka. O vysvětlení příčin nerovnoměrného rozdělení bohatství v jednotlivých státech se budu zabývat v samotné práci v kapitolách určených kvalitativnímu popisu stavu jednotlivých zemí v korelaci se zkoumanými fakty.

Kontrolní proměnnou pro mou práci, která musí být neměnná u všech případů a která zajišťuje kontrolní rámec práce, bude existence demokratického zřízení. Kvalitu vládnutí lze totiž jen stěží poměřovat mezi státy demokratickými a nedemokratickými, jelikož kupříkladu autoritativní režimy si dokáží efektivitu vládnutí zařídit i různými nelegitimními prostředky. „Demokratičnost“ státu lze vyčíslit pomocí ohodnocení jednotlivých aspektů jako například: volební proces a pluralismus, funkcionalita vlády, politická participace, politická kultura či civilní svobody. Toto je výčet kritérií, jež používá pro svůj index demokracie zpravodajská služba časopisu Economist (*Economist Intelligence Unit*)². Ta však také dále rozděluje země podle tohoto indexu na plné demokracie (*full democracies*), vadné demokracie (*flawed democracies*), hybridní režimy (*hybrid regimes*) a autoritářské režimy (*authoritarian regimes*). Pro udržení diverzity zkoumaného vzorku budu vybírat jak z demokracií plných, tak vadných (mezi něž byli zařazeni například i naši sousedi Slovensko a Polsko). Samotná kritéria demokracie však více rozeberu i na základě publikace Roberta Dahla *Demokracie v právním státě?*, potažmo publikací jiných.

¹ http://info.worldbank.org/governance/wgi/mc_countries.asp (ověřeno ke dni 7.6.2010)

² www.economist.com/media/pdf/democracy_index_2007_v3.pdf (ověřeno ke dni 7.6.2010)

Vzorek 10-15 zkoumaných států budu vybírat jak na základě výše zmíněných kritérií demokratičnosti, tak takovým způsobem, aby se míra nerovnoměrnosti rozložení bohatství v inkriminovaných státech co nejvíce lišila. Touto diverzifikací dojde k větší reprezentativnosti vzorku, tedy (jak doufám) i k větší reprezentativnosti celé práce. Kontrolních proměnných by teoreticky mohlo být i více³, nicméně mým názorem je, že pro relevanci výzkumu je nutnost demokratického zřízení ve zkoumaných státech dostatečným kritériem a že jiné proměnné by neměly nijak zásadní význam.

Osnova práce

Práce bude strukturovaná tradičním způsobem na úvod, stat' a závěr. V úvodu seznámím čtenáře s teoretickým základem práce, s nástroji, se kterými budu pracovat a s předpokládanou podobou celé práce. Ve stati nejdříve dojde k operacionalizaci pojmů, tedy jasnému vymezení termínů jako „rozložení bohatství“, „demokracie“ či „kvalita vládnutí“. Další část se bude zabývat jednotlivými státy na základě zvolené metodologie. Část následující zhodnotí závěry vyplývající z analýzy jednotlivých států a v části čtvrté budou z těchto výstupů vyvozeny analogicky závěry dotýkající se otázky Světové vlády, které pak budou dále teoreticky rozvíjeny. V závěru bude celá práce zrekapitulována, zhodnocena a budou popsány její výstupy.

Seznam literatury a zdrojů

BARATTA, Joseph P. *The Politics of World Federation Vol.1,2*. London: Praeger Publishers

BARNETT, Michael; FINNEMORE, Martha (2005). *Rules For The World: International Organisations in Global Politics*. New York: Cornell University Press

DAHL, Robert (2001). *O demokracii: průvodce pro občany*. Praha: Portál

DAHL, Robert (1995). *Demokracie v právním státě?*. Praha: Readers International

DIEHL, Paul F. (2005). *The Politics of Global Governance*. London: Lynne Rienner Publishers

³ Například to, zda v zemi existuje demokratická tradice dlouho, či je poměrně nová, by mohlo na kvalitu vládnutí mít vliv, nicméně třeba toto kritérium je si myslím již dostatečně obsaženo v samotném koeficientu demokratičnosti.

FIREBAUGH, Glenn (1999). *Empirics of World Income Inequality*. American Journal of Sociology. Vol. 104, č. 6, str. 1597-1630

FUKUYAMA, Francis (2004). *Budování státu podle Fukuyamy*. Praha: Alfa Publishing

GOESLING, Brian (2001). *Changing Income Inequalities Within and Between Nations: New Evidence*. American Sociological Review. Vol. 66, č. 5, str. 745-761

HASHMATI, Almas (2006). *The World Distribution of Income and Income Inequality: A Review of the Economics Literature*. Journal of World-Systems Research. Vol. 12, č.1, str. 60-107

HELD, David; MCGREW, Anthony (2002). *Governing Globalization: Power, Authority and Global Governance*. Cambridge: Polity Press

IRVING, Ian; SHUSHENG, Wang (2003). *The Distribution of Wealth with Uncertain Income*. Economica. Vol. 70, č. 278, str. 267-292

KUZNETS, Simon (1955). *Economic Growth and Income Inequality*. American Economic Review. Vol. 45, č. 1, str. 1-28

LONGO, Francisco (2008). *Quality of Governance: Impartiality Is Not Enough*. Governance. Vol. 21, č. 2, str. 191-196

MARCHETTI, Raffaele (2006). *Global Governance or World Federalism? A Cosmopolitan Dispute on Institutional Models*. Global Society: Journal of Interdisciplinary International Relations. Vol. 20, č. 3, str. 287-305

ROTHSTEIN, Bo; TEORELL, Jan (2008). *What Is Quality of Government? A Theory of Impartial Government Institutions*. Vol. 21, č.2, str. 165-190

WILSON, Graham (2008). *The Quality of Government*. Governance. Vol. 21, č.2, str. 197-200

YUNKER, James A. (2009). *Beyond Global Governance: Prospects for Global Government*.
International Journal on World Peace. Vol. 26, č. 2, str. 7-30

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html> - internetová stránka
výše zmíněné World Factbook americké CIA

<http://www.economist.com> – internetové stránky renomovaného ekonomického časopisu

<http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.asp> - internetové stránky Světové banky
obsahující celosvětové indikátory vládnutí

<http://www.nationmaster.com> – internetová databáze obsahující tabulky, grafy a čísla
z nepřehledného množství oblastí

Obsah:

Úvod	2
1. Globální vládnutí	4
1.1 Historie globálního vládnutí a reforma OSN	4
1.2 Současný stav	6
1.3 Modely globální vlády	7
1.4 Globální shromáždění	10
1.5 Kvalita globální vlády	11
2. Kvalita vládnutí	13
3. Demokracie	16
4. Nerovnoměrné rozložení bohatství	19
5. Analýza reprezentativního vzorku států	21
5.1 Výběr případů	21
5.2 Argentina	22
5.3 Austrálie	23
5.4 Česká republika	24
5.5 Dominikánská republika	25
5.6 Indie	26
5.7 Izrael	27
5.8 Jihoafrická republika	28
5.9 Kypr	29
5.10 Malajsie	30
5.11 Mauritius	31
5.12 Namibie	32
5.13 Panama	33
5.14 Spojené státy americké	33
5.15 Švédsko	34
5.16 Uruguay	35
5.17 Výsledek analýzy	36
Závěr	37
Použitá literatura a zdroje	38
Seznam příloh	47
Přílohy	48

Úvod

Globální vládnutí je v dnešním globalizovaném světě stále aktuálnější pojem, jímž se zabývá řada teoretiků mezinárodních vztahů. Podle mnoha z nich jsou totiž otázky nadnárodního či globálního charakteru řešeny aktéry, kteří nemají dostatečný mandát na rozhodování o těchto záležitostech, tudíž na mezinárodním poli existuje tzv. „demokratický deficit“. Východiskem z této situace by mohla být právě institucionalizovaná forma globální vlády, která by měla mandát dodávající jí legitimitu v řešení globálních otázek, ať už by to byla problematika globálního oteplování, světové chudoby či prevence válečných konfliktů.

Ustanovení globální vlády v této podobě by však bylo pravděpodobně provázeno mnoha problémy. Jedním z nich je obrovská míra nerovnoměrnosti v rozložení světového bohatství. Byla by však tato skutečnost nutně překážkou vzniku jakési formy globální vlády a jejího kvalitního fungování? Abychom mohli tuto otázku zodpovědět, je třeba se podívat na fungování dnešních národních států a posoudit, zda má nerovnoměrné rozložení bohatství ve společnosti toho či onoho státu zásadní vliv na kvalitu jeho vlády. Pokud by se takovýto vliv prokázal, mohli bychom pak analogicky usoudit, že by byl přítomen nejen na státní, ale i globální úrovni. A pokud by vysoká míra této nerovnoměrnosti měla zásadně negativní vliv na kvalitu vlády, pak by pravděpodobně byla výraznou překážkou ustanovení globální vlády.

Tato práce si však nedává za úkol posoudit, zda je vznik světové vlády v blízké době možný či nikoliv (jelikož různých proměnných relevantních pro tento akt by jistě bylo mnohem více) a už vůbec pak není jejím smyslem hodnotit, zda by ustanovení globální vlády bylo žádoucí či nikoliv. Jediným cílem této práce je zjistit, zda by nerovnoměrné rozložení bohatství ve světě mohlo být překážkou zformování a kvalitního fungování světové vlády. Poznatky vyplývající z této práce však budou moci být uplatněny i na úrovni státní. Pokud by totiž tato práce prokázala kupříkladu silně negativní vliv vysoké nerovnosti příjmů domácností na kvalitu vládnutí, pak by pravděpodobně bylo v zájmu jednotlivých států, potýkajících se s tímto problémem, pokusit se danou nerovnoměrnost zmírnit.

Nezávislou proměnnou této práce tedy bude úroveň nerovnoměrného rozložení bohatství ve společnosti. Závislou proměnnou pak kvalita vládnutí, kterou se myslí především schopnost vlády efektivně zvládat řešení problému spadajících do jeho jurisdikce. Kvalitní vládnutí sice nutně nemusí znamenat vládnutí demokratické, v této práci se však budu zabývat pouze demokratickými státy, jelikož vzájemné poměňování kvality vládnutí v demokratických a nedemokratických státech by bylo značně problematické, vzhledem k diametrálně odlišné povaze těchto systémů. Kontrolní proměnnou zajišťující jakýsi nepřekročitelný rámeček pro

vybraný vzorek států tedy bude přítomnost demokratického zřízení v daných státech. Tyto proměnné budou detailně popsány a vysvětleny v prvních kapitolách předkládané práce, následovat pak bude analýza reprezentativního vzorku států, jejíž závěry nám napomohou zodpovědět výzkumnou otázku této práce.

Analýza vlivu nerovnosti příjmů na kvalitu vládnutí nám bude umožněna především díky dostupnosti kvantifikovaných údajů o jednotlivých proměnných. Bez toho by totiž nebylo možné vzájemně poměřovat a srovnávat úrovně jednotlivých proměnných ve zkoumaných státech. Analytická část této práce tedy bude následovat po operacionalizaci proměnných a přiblížení pojmu globálního vládnutí v první polovině této práce. Bude obsahovat reprezentativní vzorek patnácti států a kvalitativní analýzu zkoumaného problému na domácích úrovních těchto zemí. V závěru pak budou shrnuty poznatky vyplývající ze zjištěných údajů a nabídnuta odpověď na výzkumnou otázku, zda je nerovnoměrné rozložení bohatství ve světě nutně překážkou kvalitního fungování globální vlády a jejího eventuálního ustanovení.

1. Globální vládnutí

V současné době často užívaný pojem „globální vládnutí“ lze chápat jako „proces, kdy vlády, mezivládní instituce, nevládní a nadnárodní organizace, spojí své síly, aby zavedly globální pravidla, normy a standardy nebo aby vyřešily nadnárodní problémy“¹ či jako „množinu institucí, procedur a sítí, které navzájem ovlivňují kolektivní rozhodnutí potřebná ke zvládnutí globálních problémů“². V této práci se však budu zabývat „vyšší“ formou globálního vládnutí, tedy jakousi formou světové vlády. Zatímco pojem označovaný jako globální vládnutí je v současném světě vidět na každém kroku, skutečně světová vláda je zatím pouze teoretický koncept, jež počítá s existencí silných světových institucí, jimž by byly dnešní suverénní národní státy podřízeny. Avšak pojem „globální vládnutí“ s tímto konceptem úzce souvisí, jelikož právě vzrůstající propojenost dnešního světa, rozmach regionálních uskupení a posilování nadnárodních organizací (což je soubor trendů, jež zjednodušeně můžeme označovat jako globalizaci) někteří označují za možný předstupeň opravdové globální vlády.³ Navíc se různé mezinárodní normy týkají čím dál více oblastí, od terorismu po humanitární pomoc a ekologii⁴, což jen podporuje ty, kteří volají po jedné globální instituci zastřešující současný mezinárodní systém. Propojenost a provázanost moderního světa není nic nového, ale intenzita a dynamika tohoto trendu se s nástupem globalizace neustále zvyšuje.⁵

1.1 Historie globálního vládnutí a reforma OSN

Podobně je tomu i s myšlenkou světové vlády, která se (z velké části i vlivem filozofie Immanuela Kanta) začala objevovat již v 19. století. Původním cílem, jenž zčásti přetrvává dodnes, byla eliminace války jako nástroje zahraniční politiky států. Idea světového federalismu však nabrala na síle především kvůli vzniku jaderných zbraní.⁶ Kupříkladu Albert Einstein obhajoval ideu světového federalismu (jednoho z modelů globálního vládnutí, o nichž budu mluvit později) již před začátkem 1. světové války, avšak až použití jaderné

¹ BURNELL, Peter (2008). *Politics in the Developing World*. Oxford: Oxford University Press, str. 302

² POTŮČEK, Martin (2010). *Aktuální stav a perspektivy globálního vládnutí a jeho nezápadní aktéři*. In BALABÁN, Miloš; RAŠEK, Antonín a kol. *Nezápadní aktéři světové bezpečnosti*. Praha: Karolinum, str. 8

³ POTŮČEK, Martin (2010). *cit. d.*, str. 9

⁴ LOTZ, Christian (2010). *International Norms in State Building*. Global Governance. Vol. 16, No. 2, str. 222

⁵ HELD, David (1995). *Democracy and the Global Order*. Stanford University Press., str. 18-19

⁶ YUNKER, James A. (2009). *Beyond Global Governance: Prospects for Global Government*. International Journal on World Peace. Vol. 26, No. 2, str. 9

bomby ho v jeho přesvědčení o nutnosti světové vlády naprosto utvrdilo, zčásti i proto, že se cítil spoluodpovědný za vznik takovéto zbraně, jelikož bez jeho teorií by nikdy nemohla vzniknout.⁷ Po 2. světové válce (konkrétně v roce 1947) pak, například, vzniklo Světové federalistické hnutí (což je dnešní název, který se v průběhu času měnil), které se dodnes zasazuje o proliferaci myšlenek světového federalismu. Studená válka a bipolární charakter tehdejšího světa však v podstatě znemožnil snahy o vytvoření jakéhokoli společenství států, jež by svou silou stálo nad jeho členskými státy. Zatímco obě světové války měly pozitivní vliv na potenciální vznik světové vlády (viz. vznik Společnosti národů a Organizace spojených národů), studená válka žádný takovýto efekt neměla.⁸

Organizace spojených národů byla a je v tomto ohledu pro obhájce světové vlády jen velkým zklamáním, i přes své vysoké počáteční ambice. Postrádá totiž sílu a váhu, jakou by instituce světového vládnutí měla mít.⁹ Její struktura, především pak samozřejmě složení stálých členů Rady bezpečnosti, totiž i 66 let od skončení 2. světové války stále odráží mocenské rozložení sil světa v té době. Raffaele Marchetti navíc nachází tři stěžejní problémy, jež současná OSN má a s nimiž se v případě jejího reformování je třeba vypořádat.

Jsou to: 1) Velká vzdálenost mezi těmi, kteří rozhodnutí dělají, a těmi, kteří je přijímají (*decision makers* a *decision bearers*) vzhledem k tomu, že zástupci ve Valném shromáždění OSN nejsou voleni přímo. 2) Zvýšená heterogenita těch, kterým je vládnuto (*ruled*), kvůli tomu, že o uznání na mezinárodním poli se ucházejí nejen státy, ale i skupiny či jednotlivci. A 3) stále přetrvávající mechanismus hlasování na základě pravidla 1 stát = 1 hlas.¹⁰ Další aspekt, který podkopává demokratický étos OSN je institut práva veta, jímž disponují stálí členové Rady bezpečnosti. Návrh na zrušení tohoto institutu padl již roku 1947, ovšem bez úspěchu.¹¹ Snaha reformovat OSN byla patrná de facto ihned po jejím vzniku, ovšem do dnešního dne k žádné hlubší reformě nedošlo. Ať už bude světová vláda, pokud tedy vůbec někdy vznikne, postavena na základech OSN nebo ta zanikne a vznikne místo ní organizace nová, je jasné, že v současné podobě by takovýto proces Organizace spojených národů nepřežila. Lze si totiž jen stěží představit paralelní existenci současné OSN a institucionalizované světové vlády.

⁷ BARATTA, Joseph (2004). *The Politics of World Federalism, Vol. 2*. Westport: Praeger Publisher. str. 301

⁸ YUNKER, James A. (2009). *cit.d.* str. 11

⁹ POTUČEK, Martin (2010). *cit. d.*, str. 10

¹⁰ MARCHETTI, Raffaele (2006). *Global Governance or World Federalism? A Cosmopolitan Dispute on Institutional Models*. Global Society. Vol. 20, No.3, str. 298

¹¹ BARATTA, Joseph (2004). *cit. d.*, str. 358

1.2 Současný stav

Proč se vlastně badatelé stále zabývají otázkou globálního vládnutí, když od 2. světové války k žádnému posunu směrem k takovému stavu nedošlo, a ani současnost žádný takový trend nenaznačuje? Důvodem je především nespokojenost se současným stavem věcí, kdy kupříkladu podle Davida Helda či Jürgena Habermase neregulovaný vzestup nadnárodních korporací podkopává demokracii v národních státech, jelikož si uzurpují stále větší moc a autonomii, aniž by stály na demokratických základech.¹² Tyto tendence v současném anarchickém mezinárodním uspořádání před sebou nemají žádné překážky v podobě silných nadnárodních institucí, jež by nadměrnou sílu těchto subjektů regulovaly. Navíc na mezinárodním poli existuje demokratický deficit, jenž může být odstraněn pouze demokraticky volenými globálními institucemi.¹³ Příkladem takového demokratického deficitu může být třeba situace, kdy má být v pohraničí tří států postavena strategická radarová základna. V současném systému, kdy 1 stát = 1 hlas, mohou ve dvou státech těsně vyhrát zastánci postavení této základny, i když ve třetím státu byla naprostá většina obyvatelstva proti. Pokud by však hlasování o tomto nadnárodním problému nebralo v potaz národní státy a rozhodovalo čistě podle hlasů lidí dotčených touto stavbou bez ohledu na státní příslušnost, vyhrál by při stejném rozložení sil tábor nepřející si stavbu základny. Současný stav tedy vypadá tak, že politická reprezentace jednoho státu může činit rozhodnutí, jež ovlivňují obyvatele státu jiného, ovšem aniž by od nich měli patřičný mandát vzešlý z demokratických voleb.¹⁴

Před tím, než se blíže zaměříme na různé modely globálního vládnutí, si přiblížíme základní charakteristiky světové demokracie tak, jak je vyjmenovává Mathias Koenig-Archibugi. Podle něj musí globální demokracie: 1) Zahrnovat všechny regiony světa; 2) Zmocňovat nadnárodní orgány, aby dělaly závazná rozhodnutí v globálních otázkách; 3) Zaručit, aby členové těchto orgánů reprezentovali a byli odpovědní skupinám občanů skrze volební mechanismy, či na základě transparentní formy delegace moci; 4) Podporovat rovné zastoupení všech občanů v konjunkci s jinými principy jako je vyrovnaná reprezentace teritoriálních jednotek (států), potažmo formami funkční reprezentace; 5) Dovolit nadnárodním orgánům, aby přijímaly rozhodnutí v souladu s pravidly přijímání rozhodnutí, ale vynechat právo veta pro malé menšiny, pakliže není založené na legitimních a nezaujatých

¹² MURPHY, Craig N. (2000). *Global Governance: Poorly Done and Poorly Understood*. International Affairs. Vol. 76, No. 4, str. 790

¹³ MARCHETTI, Raffaele (2006). *cit.d.*, str. 292-293

¹⁴ MARCHETTI, Raffaele (2006). *cit.d.*, str. 290

životně důležitých zájmech; 6) Zmocnit nadnárodní nezávislé soudní orgány k rozsuzování konfliktů v souladu s ústavními pravidly; 7) Obsahovat robustní mechanismy k vynucování dodržování pravidel a zákonů, v případě nutnosti i prostřednictvím centrálně kontrolovaných donucovacích prostředků.¹⁵ Tato kritéria jsou záměrně vágně formulovaná, aby vyhovovala širokému pojetí světové vlády, jejíž různé modely si přiblížíme nyní.

1.3 Modely globální vlády

Již původní pováleční federalisté nebyli jednotní v mnoha otázkách týkajících se struktury a fungování případné světové vlády. Tyto rozpory se týkaly kupříkladu otázky členství, tedy jestli má být univerzální či pouze pro demokratické země, otázky reprezentace, tedy zda má být zastoupení ve světovém legislativním orgánu čistě proporční, či zda má být vážené i na základě jiných kritérií než jen populace, a nejednotnost se projevovala i ohledně síly a pole působnosti této instituce.¹⁶ Prvním ucelenějším návrhem na vznik světové vlády byl Předběžný návrh světové ústavy (*Preliminary Draft of a World Constitution*) z roku 1948, který naznačil určité trendy v institucionalizaci světové vlády, jichž se teoretikové globálního vládnutí drží z části dodnes. V tomto návrhu se světový „stát“ měl skládat z devíti volebních regionů, které byly navrženy podle 9 historických civilizací¹⁷ a kde by si lidé volili volitele do Federálního konventu, jenž by následně zvolil 99 světových poslanců a prezidenta. Systém volitelů měl zamezit „nedemokratičnosti“ vážené reprezentace, při němž má hlas lidí z různých částí světa různou váhu v případě, kdy se k vážení užívá jiných kritérií, nežli čistě populační kritérium. Počítalo se také samozřejmě se založením světového soudu (*Grand Tribunal*), nejvyššího soudu pro odvolávání či s komorou zajišťující reprezentaci národních států a senátu, v němž by byly zastoupené odbory, průmyslové svazy, korporace, atd.¹⁸

Za základ dělení různých modelů globálního vládnutí lze považovat systémy federativní a konfederativní. Federalistické modely zdůrazňují rovné a přímé zastoupení občanů v globálních orgánech, centralizaci donucovacích prostředků a nadřazenost federálního nad státním právem. Konfederalistické modely zdůrazňují zprostředkovatelskou roli vlád mezi občany a globálními institucemi, rozptýlení vojenských a donucovacích kapacit

¹⁵ KOENIG-ARCHIBUGI, Mathias (2008). *Is Global Democracy Possible?*. Annual Convention of the International Studies Association, San Francisco, 26.-29. Březen 2008, str. 4

¹⁶ BARATTA, Joseph (2004). *cit. d.*, str. 481

¹⁷ Jejich výčet a konkrétní podoba celého návrhu je k nalezení např. zde: World Beyond Borders. *PRELIMINARY DRAFT OF A WORLD CONSTITUTION (1947-1948)* [online] Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.worldbeyondborders.org/chicagodraft.htm>>

¹⁸ BARATTA, Joseph (2004). *cit. d.*, str. 314-317

a možnost států blokovat jakékoli kolektivní rozhodnutí globálních orgánů.¹⁹ Jiná definice Davida Helda označuje federativní model za politickou unii se společnou finanční, vojenskou a zahraniční politikou, a žádnými výstupními klauzulemi (*exit clauses*), zatímco konfederativní model za spolek bez společných politik a s přítomností výstupních klauzulí pro dojednané vztahy.²⁰ Sám Held nabízí model kosmopolitní demokracie, která by měla být někde mezi dvěma konci tohoto teoretického kontinua, tedy ani „superstát“, ani nezávazná „dohoda“ mezi státy.

Nyní se zaobírejme modely globální demokracie podle Raffaella Marchettiho tak, jak je popsals v roce 2008 na mítinku Americké asociace politické vědy (*Annual Meeting of the American Political Science Association*) v Bostonu. Prvním modelem globální demokracie je podle něj tzv. „mezivládní multilateralismus“ založený na asociativním principu demokracie a státně orientovaném institucionálním uspořádání. Asociativní pojetí demokracie určuje hranice jurisdikcí v zásadě podle stávajících státních hranic. Tento model je tedy spíše konfederativního charakteru, jelikož nepočítá s přílišnou delegací moci na světové instituce, ale spíše se opírá o současné instituce státní. Argumentem pro takovýto model je jednoduchý fakt, že neexistuje nic jako globální *demos*, tedy jakási světová obec lidí či pocit sounáležitosti mezi lidmi z různých částí světa. Lidé se identifikují především se svým národem, který je dnes zastupován národními státy. Marchetti ovšem tvrdí, že tento fakt je způsoben právě neexistencí globálních institucí, s nimiž by se lidé mohli identifikovat.²¹ Podobný názor sdílí i Yunker, který tento problém přirovnává k odvěké otázce, zda vzniklo dříve vejce či slepice, a který míní, že jakýsi „supranacionální patriotismus“ by vznikl postupně a paralelně se vznikem globálních institucí.²²

Druhý model nazývá „globální vládnutí“. To stojí na demokratickém principu lidí jako podílníků na moci (*stakeholders*) a nevládním institucionálním uspořádání. *Stakeholders democracy* vyznačuje hranice jurisdikcí striktně podle toho, kdo je a kdo není ovlivněn daným rozhodnutím. Jinými slovy, všichni aktéři, mající relevantní podíl (*stake*) jakožto členové určité sociální interakce na daném problému, mají právo participovat na rozhodovacím procesu. Zastáncem takového modelu je kupříkladu David Held, jehož model kosmopolitní demokracie počítá s tím, že hranice toho, kdo je a kdo není ovlivněn a měl by se tedy na

¹⁹ KOENIG-ARCHIBUGI, Mathias (2008). Str. 5

²⁰ HELD, David (1995). *cit. d.*, str. 229

²¹ MARCHETTI, Raffaele (2008a). *Competing Models of Global Democracy*. Annual Meeting of The American Political Science Association, Boston, 28.8.2008, str. 5-7

²² YUNKER, James A. (2009). *cit.d.* str. 21-22

daném rozhodnutí spolupodílet, by měl při sporných situacích rozhodnout globální soud.²³ Takový přístup však kritizuje Marchetti (i když uznává, že v současném výzkumu zabývajícím se globálním vládnutím je nejčastější²⁴), podle něhož takovýto systém vede k exkluzi (tedy vyloučení části populace z demokratického procesu).²⁵ Různých nedostatků však nachází mnohem více. Považuje totiž za velmi obtížné, ne-li nemožné, přesně určit, koho se určité rozhodnutí dotkne a koho už ne. Navíc se toto dá většinou s přesností určit až ex post a na každého může dané rozhodnutí působit různou měrou. Mělo by tedy být hlasování ve vší své složitosti navíc ještě vážené?²⁶ Nevládní institucionální rámec tohoto modelu počítá s různými roztržštěnými institucemi s mandátem založeným na regionální příslušnosti, což znamená, že záležitosti týkající se určitého nadnárodního regionu by se tedy měly řešit jen na jeho úrovni.²⁷ Held k možnosti existence regionálních parlamentů přidává ještě možnost mezinárodního či globálního referenda, a nutnost demokratizace mezinárodních vládních organizací, například tím, že by musely mít volené členy správních rad.²⁸

Třetím modelem je „globální stát“ (v originále *global polity* – lze překládat různými způsoby), který staví na všeobecně inkluzivním demokratickém principu a integrovaných institucích. Inkluzivní demokratický princip funguje de facto stejně jako systém současných demokratických států. Tedy tak, že volení reprezentanti mají neomezený mandát a rozhodují i o věcech, které se nemusejí přímo týkat regionu, za nějž byli zvoleni.²⁹ Raffael Marchetti je zastáncem tohoto modelu, jehož vlastní formu nazývá kosmo-federalismem. Ač totiž považuje model globálního státu se světovou vládou, parlamentem, soudem a ústavou za nejvíce integrující, dává přednost kosmo-federalismu, jelikož ten má k těmto institucím navíc i obdobné orgány na regionálních úrovních.³⁰ Tento druh kosmopolitanismu by tedy měl stavět na vícevrstvé struktuře, zdůrazňující princip decentralizace moci pro maximalizaci účasti a princip centralizace k zabránění vyloučení (*exclusion*).³¹

²³ HELD, David (1995). *cit. d.*, str. 237

²⁴ MARCHETTI, Raffaele (2008b). *Global Democracy: For and Against*. London: Routledge, str. 82

²⁵ MARCHETTI, Raffaele (2008a). *Competing Models*, str. 15

²⁶ MARCHETTI, Raffaele (2008b). *Global Democracy*, str. 84

²⁷ MARCHETTI, Raffaele (2006). *cit. d.*, str. 296

²⁸ HELD, David (1995). *cit. d.*, str. 273

²⁹ MARCHETTI, Raffaele (2008a). *Competing Models*, str. 10

³⁰ MARCHETTI, Raffaele (2008a). *Competing Models*, str. 18

³¹ MARCHETTI, Raffaele (2006). *cit. d.*, str. 294

1.4 Globální shromáždění

Tyto i většina jiných modelů globálního vládnutí počítají s existencí voleného globálního legislativního orgánu. Způsoby jejího zvolení se však u různých autorů značně odlišují. Ať již jde o systém volitelů v Předběžném návrhu světové ústavy (viz. výše), proporční reprezentaci či reprezentaci váženou. Kosmopolitní model globální demokracie podporuje čistě proporční formu zastoupení, tedy takovou, kdy by se do „světového parlamentu“ mohlo volit například obdobným způsobem jako do dnešního Evropského parlamentu.³² V něm však nejsou tak obrovské rozdíly v populaci jako u jiných států ve světě. Malta, nejmenší člen Evropské Unie, má jednoho „europoslance“ na asi 80 tisíc obyvatel, zatímco Německo má jednoho poslance Evropského parlamentu na více než 800 tisíc obyvatel.³³ Pokud bychom si představili světový parlament, kde by měla být zastoupena jak Čína, tak kupříkladu San Marino, zjistíme, že při stejné distorzi (tedy poměru 10:1) by San Marino mělo 1 poslance za svých zhruba 20 tisíc obyvatel, zatímco Čína by jich musela mít zhruba 6500. Je jasné, že takové legislativní těleso by nemohlo fungovat. Distorze by se tedy musela ještě mnohonásobně zvýšit, aby světový parlament mohl mít alespoň trochu rozumnější počet členů. Tak obrovská disproporce by však dost možná velké státy odradila od participace na tomto typu modelu globální vlády. V roce 1946 se dokonce objevila vize Fremonta Ridera, který navrhoval legislativní orgán, v němž by hlasování bylo vážené na základě dosaženého vzdělání, konkrétně podle absolutního dosaženého počtu let vzdělání celé populace daného státu. Tento systém by podle něj zvýhodnil civilizované, vyvinuté státy, ale zároveň by s ním mohly souhlasit i státy chudé, které by se musely snažit o zvyšování vzdělanosti svého obyvatelstva, jelikož dávat více váhy vzdělanějším jedincům by dávalo smysl. Rider si dále představoval, že závody ve zbrojení by byly vystřídány závody ve vzdělávání, což by mělo i blahodárné ekonomické účinky.³⁴ Podle Marchettiho modelu „globálního státu“ by pak měl být legislativní orgán volen na základě agregátního globálního hlasování, čímž by byl vytvořen tlak na tvorbu mezinárodních nebo nadnárodních politických stran.³⁵

Jak je vidno, různých návrhů týkajících se ať už způsobů volby reprezentantů globálního parlamentu, tak systémů hlasování světových poslanců je mnoho a v dnešní době si lze jen stěží představit jednohlasou shodu států na té či oné podobě světového legislativního

³² HELD, David (1995). *cit. d.*, str. 274

³³ European Parliament. *Results of the 2009 European Elections* [online]. Publikováno dne 16.7.2009. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/en/national_parties_en.html

³⁴ YUNKER, James A. (2009). *cit.d.* str. 13

³⁵ MARCHETTI, Raffaele (2008b). *Global Democracy.*, str. 164

orgánu. Zde je však důležité zastavit se u otázky členství v systému světové vlády. Modely, jež jsme si v této části práce představili, počítají s demokraticky přímo volenými institucemi (či minimálně s přímo voleným legislativním orgánem), což je aspekt společný pro většinu dnešních teorií globálního vládnutí. Ale není možné očekávat, že nedemokratické země, které by mohly být členy globálního státu, by umožnily svým občanům si demokraticky zvolit reprezentaci na globální úrovni. Mělo by tedy být členství jen pro země demokratické? Jaký by však potom mělo takové uspořádání smysl? Například Held ve svém modelu počítá zprvu jen se členstvím demokratických států, právě kvůli výše zmíněným důvodům, než by se přidaly státy ostatní.³⁶ Marchetti označuje za jednu z prerekvizit svého systému kosmo-federalismu (či „globálního státu“) právě demokratické zřízení členských zemí.³⁷ A James A. Yunker tento problém vnímá jako postupný proces, kdy by se jakási konfederalistická forma globální vlády složená z demokratických zemí postupně vyvinula v plnohodnotnou globální vládu sestávající ze všech zemí světa, které by se postupně demokratizovaly.³⁸

1.5 Kvalita globální vlády

Ať už by konkrétní institucionální systém globální vlády vypadal jakkoli, musel by mít určité kvality. Jelikož by se mělo jednat (alespoň podle různých návrhů globálního uspořádání představených v předchozí podkapitole) o uspořádání demokratické, tak by i jeho kvality měly být obdobné jako u vlád dnešních demokratických států. Určité rozdílnosti ovšem budeme s to nalézt, poněvadž globální vláda by měla pouze omezené pole působnosti. Podle většiny teoretiků globálního vládnutí by měl v takovémto systému v co největší míře platit princip subsidiarity.³⁹ Národní státy by si tedy zachovaly v podstatě plnou svrchovanost v otázkách, jež se týkají jen jich samotných, i když určitá delegace moci na globální úroveň by byla samozřejmě nevyhnutelná. Globální vláda by pak řešila otázky globálního či nadnárodně regionálního typu jako např. globální změny klimatu, chudobu, humanitární pomoc a globální rozložení bohatství, a především pak války. Etnická roztržičnost vede podle některých ke zhoršení kvality vlády, především pak k její nestabilitě.⁴⁰ Nicméně příklad Indie nám ukazuje, že i přes obrovské etnické či jazykové rozdílnosti, je demokracie v takovýchto podmínkách možná. Etnická roztržičnost by tedy neměla být překážkou pro samotné

³⁶ HELD, David (1995). *cit. d.*, str. 273

³⁷ MARCHETTI, Raffaele (2006). *cit.d.*, str. 304

³⁸ YUNKER, James A. (2009). *cit.d.* str. 22

³⁹ MARCHETTI, Raffaele (2008b). *Global Democracy.*, str. 68

⁴⁰ ADSERÁ, Alicia; BOIX, Carles; PAYNE, Mark (2003). *Are You Being Served? Political Accountability and Quality of Government.* The Journal of Law, Economics & Organization. Vol. 19, No. 2, str. 450

ustanovení globální vlády. Výzkumnou otázkou této práce však je, zda by překážkou k ustanovení globální vlády a k jejímu kvalitnímu fungování mohlo být nerovnoměrné rozložení bohatství ve světě, na což si odpovíme pomocí analýzy vlivu nerovnosti příjmů na kvalitu vlády současných demokratických států.

Ovšem i takováto světová vláda, aby mohla být považována za kvalitní, by musela splňovat určitá kritéria. Jedním z hlavních bodů kritiky dnešní OSN je její neakceschopnost, kdy se setkáváme s dlouhou prodlevou mezi vyskytnutím problému a jeho řešením ze strany OSN. Ideální globální vláda by tudíž měla být efektivní a akceschopná, což se týká také efektivity jejího vlastního interního hospodaření, vnitřních procesů a administrativy. Volební proces do legislativního orgánu, ať už by byl jakýkoli (viz. výše), by měl být pokud možno transparentní a neovlivnitelný, a zvolení poslanci by měli nést plnou odpovědnost za své počínání v takovémto orgánu. Právo, jež by takovýto orgán svými zákony vytvářel, by mělo být vymahatelné, což předpokládá existenci globální policie. Určitý náznak takovéto instituce sice existuje již dnes v podobě Interpolu, ten však zatím postrádá sílu i kapacitu nutnou k plnohodnotnému vykonávání své zamýšlené funkce. Vnitřní stabilitu by pak zaručovala globální armáda, avšak již dnešní OSN disponuje jistými ozbrojenými složkami v podobě mírových sborů, které mají za úkol zajistit nenásilné řešení konfliktů.

Je tedy zřejmé, že jakýsi institucionální základ pro systém globálního vládnutí již existuje a bylo by jen logické na něm v budoucnu stavět. Jak je také vidno z výše uvedených příkladů, globální vláda by měla disponovat velmi podobnými kvalitami jako demokratické vlády národních států. Abychom tedy dobře porozuměli tomu, jaká globální vláda by mohla být považována za kvalitní, je nutné se nejdříve podívat na dnešní fungující demokratické země a na měřítko, podle nichž se určuje kvalita jejich vlád.

2. Kvalita vládnutí

Kvalita vládnutí je jen těžko definovatelný pojem, na jehož přesné konceptualizaci se akademická obec většinou neshodne. Naproti tomu pojmy kapacita či efektivita vládnutí jsou termíny specifitější. Kapacitu vládnutí bychom mohli chápat (podle United Nations Development Programme) jako „schopnost institucí vykonávat své funkce, řešit problémy, a ustanovit si a plnit cíle dlouhodobě udržitelným způsobem“ či jako „užití ekonomické, politické a administrativní autority ke spravování státních záležitostí na všech úrovních“.⁴¹

U efektivního vládnutí je dobré rozlišovat mezi účinností (*efficiency*) a efektivitou (*effectiveness*). Efektivita (*effectiveness*) znamená stupeň úspěšnosti instituce v plnění předem předsevzatých cílů, za to účinnost (*efficiency*) určuje poměr vyprodukovaných výstupů k prostředkům použitým k jejich vyprodukování.⁴² Miroslav Novák nabízí dvojí způsob výkladu slova účinnost, a to buďto ve významu politické akceschopnosti (*efficiency*) nebo ve významu zvládání socio-ekonomických úkolů vlád (*effectiveness*).⁴³

Kvalita je ovšem pojem velmi subjektivní a lze ho jen ztěžít přesně definovat. Někteří autoři si vystačí s určením kvality vládnutí pomocí jediného kritéria, například pomocí kritéria nestrannosti.⁴⁴ Avšak i když nestrannost institucí považují za klíčové i jiní⁴⁵, jeho kvantifikace nemůže stačit k určení kvality vlády určitého státu.⁴⁶ Užitím více různých kvantifikovatelných údajů však můžeme vytvořit určitý souhrn „kvalit“, jež by každá „dobrá“ vláda měla mít. Je nutno podotknout, že otázkou kvality vládnutí je možno se v tomto případě zabývat jen u demokratických států, protože zohlednění všech možných forem vládnutí by pravděpodobně znemožnilo jakékoli kvantitativní poměrování. Navíc jde podle Helda⁴⁷ či Burnella⁴⁸ demokratizace ruku v ruce se sílícími institucemi státu a jelikož vláda je vykonávána prostřednictvím jejich institucí, vyplývá nám z toho, že kvalitní instituce (tedy kvalitní vláda) existují především v demokratických státech. Nejde ani o to vymyslet teoretický koncept

⁴¹ BURNELL, Peter (2008). *cit.d.*, str. 307

⁴² United Nations Development Programme. *Capacity is Development*. [online] Citováno dne 6.5.2011.

Dostupné z

<<http://www.capacityisdevelopment.org/doccs/general/UNDP%20Measuring%20Capacity%20Feb%202010%20FINAL.pdf>>

⁴³ NOVÁK, Miroslav (2002). *Jakou demokracii pro nové demokracie?* Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity v Brně, str. 12

⁴⁴ ROTHSTEIN, Bo; TEORELL, Jan (2008). *What Is Quality of Government? A Theory of Impartial Government Institutions*. *Governance: An International Journal of Policy, Administration and Institutions*. Vol. 21, No. 2, str. 165

⁴⁵ BURNELL, Peter (2008). *cit.d.*, str. 246

⁴⁶ LONGO, Francisco (2008). *Quality of Governance: Impartiality Is Not Enough*. *Governance: An International Journal of Policy, Administration and Institutions*. Vol. 21, No. 2, str. 191-196

⁴⁷ HELD, David (1999). *Models of Democracy*. Cambridge: Polity, str. 322

⁴⁸ BURNELL, Peter (2008). *cit. d.*, str. 241

„ideální vlády“ na základě zhodnocení jednotlivých „kvalit“ vládnutí, jelikož různé instituce, zákony a normy budou v různých prostředích fungovat jinak⁴⁹.

Dle mého názoru jsou nejvíce směrodatnými indikátory kvality vládnutí Světové banky, i když i ty mají své kritiky⁵⁰ a pravděpodobně by se daly doplnit dalšími kritérii. Těch je v tomto konceptu šest. Jsou to 1) *veřejné mínění a zodpovědnost* (možnost participace lidu na vládnutí pomocí voleb, svoboda shromažďování, svobodná média atd.); 2) *politická stabilita a absence násilí*; 3) *efektivita vládnutí* (pod tento bod je možné zahrnout i výše zmíněnou kapacitu institucí); 4) *kvalita regulace* (schopnost vlády implementovat zákony a regule podporující vývoj privátního sektoru); 5) *vláda zákona* a 6) *kontrola korupce*.⁵¹ Tato kvantifikovatelná kritéria nám dodávají určitý soubor „kvalit“, jejichž relevance pro kvalitní vládnutí v demokratickém státě je zřejmá. Každý z těchto indikátorů sestává z několika desítek zdrojů od různých institucí, z nichž je utvořen jakýsi průměr, u něhož je spočítána také možná statistická odchylka. Mezi tyto instituce patří například Transparency International, Freedom House či Gallup World Poll, což dodává tomuto vzorku na reprezentativnosti.

Z výše zmíněných indikátorů považují někteří za klíčovou dostupnost informací pro občany (první indikátor), jelikož dobrá informovanost vede občany k větší aktivitě, a tím k větší kontrole nad výkonem vládní garnitury (údajně zapřičiňuje polovinu až dvě třetiny rozdílů mezi úrovněmi vládní výkonnosti a korupce).⁵² To podporuje demokratickou odpovědnost (*accountability*), což je vztah mezi minulými činy těch, kteří vykonávají veřejnou moc a jejich budoucí osobní zodpovědností za tyto činy.⁵³ Burnell pak mluví o tzv. „kapacitě vlády“ (*policy capacity*), což je podle něj „efektivní a výkonný mechanismus zajišťování služeb“. S tím souvisí stále častější opt-out veřejných služeb, protože v konkurenčním prostředí je jejich zajištění efektivnější, decentralizace moci a ekonomických prostředků, a dobrá daňová politika.⁵⁴ Tento Burnellův pojem dobře koresponduje s třetím indikátorem kvality vládnutí Světové banky.

Jiným zdrojem kvantifikovaných údajů o kvalitě vládnutí je např. World Governance Assessment organizace nazývající se Overseas Development Institute, která shodou okolností nabízí taktéž 6 indikátorů kvality vládnutí. Při jejich bližším prozkoumání zjistíme, že jsou v podstatě velmi podobné indikátorům Světové banky, ačkoli jejich názvy jsou odlišné. WGA

⁴⁹ FUKUYAMA, Francis (2004). *Budování státu podle Fukuyamy*. Praha: Alfa Publishing, str. 40

⁵⁰ ROTHSTEIN, Bo; TEORELL, Jan (2008). *cit.d.*, str. 168

⁵¹ World Bank. *Worldwide Governance Indicators* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.asp>>

⁵² ADSERÁ, Alicia; BOIX, Carles; PAYNE, Mark (2003). *cit. d.*, str. 445

⁵³ MARCHETTI, Raffaele (2008b). *Global Democracy*, str. 14

⁵⁴ BURNELL, Peter (2008). *cit. d.*, str. 242

tedy nabízí indikátory nazývajcí se *občanská společnost*, *politická společnost*, *exekutiva*, *byrokracie*, *ekonomická společnost* a *soudnictví*.⁵⁵ Při prozkoumání jejich definicí však přijdeme na to, že jejich myšlenkový obsah je de facto shodný s obsahem indikátorů Světové banky. Jelikož však každý indikátor Světové banky sestává z desítek kvantifikovaných údajů různých světových i místních organizací, přikládám jim větší váhu a relevanci.

Kvalitní vládnutí znamená kvalitní instituce s vysokou kapacitou a efektivním provozem, jelikož státní instituce jsou zprostředkovatelem moci vlády. Síla těchto institucí je podle Francise Fukuyamy důležitější než rozsah jejich působnosti⁵⁶, i když Rothstein a Teorell odmítají tezi, že velký stát (tzn. stát s velkým rozsahem působnosti) je nutně státem s nekvalitní vládou⁵⁷. Je ovšem nabíledni, že stát má mít sílu vynutit si dodržování zákonů, ne snažit se zákony ošetřit každý možný aspekt vládnutí; má vytvářet efektivní a spravedlivé regule posilující trh a konkurenční prostředí, ne ovládat množstvím zákonů a regulí každý pohyb trhu atd. Svoboda vyjadřování a nezávislá média zase vytváří tlak na vládu, aby byla transparentní a efektivní, zatímco politická stabilita a absence násilí zajišťují kontinuitu a ochranu základních práv občanů.

Jak již bylo řečeno, kritérií kvalitního vládnutí by zřejmě mohlo být i více, nicméně pokud by stát v dostatečné míře splňoval kritéria výše zmíněná, dá se jeho vládnutí považovat za kvalitní a to pravděpodobně i s užitím jiných měřítek. Jako určitý rámeček nejednoznačného pojmu „kvalita vládnutí“ jsou tedy indikátory Světové banky dostatečně směrodatné a vyhovující.

⁵⁵ Overseas Development Institute. *World Governance Assessment* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://www.odi.org.uk/work/projects/00-07-world-governance-assessment/>

⁵⁶ FUKUYAMA, Francis (2004). *cit.d.*, str. 30

⁵⁷ ROTHSTEIN, Bo; TEORELL, Jan (2008). *cit.d.*, 172

3. Demokracie

I když čistě demokratických států je na světě méně nežli polovina z celkového počtu států (přesná čísla se liší v závislosti na použité metodologii), můžeme říci, že demokracie je světově dominantním politickým systémem a to jednoduše z toho důvodu, že v podstatě všichni, i diktátoři autoritativních států, se za demokraty označují.⁵⁸ Pro to, aby tato práce mohla spolehlivě zanalyzovat vztah mezi nerovností příjmů a kvalitou vlády, je třeba vytvořit určité mantinely či nepřekročitelné podmínky, které zajistí, že zkoumaný vzorek bude v tomto ohledu homogenní. Touto podmínkou, tedy kontrolní proměnnou této práce, je přítomnost demokratického zřízení ve vybraných státech. Abychom mohli porovnávat úroveň nerovnoměrné distribuce příjmů ve státech, nepotřebujeme zmíněnou podmínku, jelikož tato veličina je snadno vypočitatelná a srovnatelná i pro státy zcela odlišné, a to jak velikostí či celkovým bohatstvím, tak státním zřízením. Ovšem kvalitu vlády lze jen velmi obtížně srovnávat ve státech demokratických a nedemokratických. Například svoboda slova či pluralita politických stran a názorů je velmi žádoucí ve zřízení demokratickém, avšak v autoritativním režimu je tomu přesně naopak. Proto je nutné rozdílnosti v režimech eliminovat a zabývat se pouze homogenní skupinou států. V tomto případě státy demokratickými.

Jak ovšem poznáme státy s demokratickým zřízením? Předně je třeba říci, že je rozdíl mezi demokracií jako reálně fungujícím zřízením a demokracií jakožto ideálem. Ideální demokracie nikde na světě dosaženo nebylo, proto lze země řadit pouze na základě „míry demokratičnosti“. Robert Dahl vyjmenovává následujících pět kritérií demokratického procesu: účinná participace, volební rovnost, poučené porozumění, kontrola nad nastolováním agendy k projednávání a zapojení všech dospělých.⁵⁹ Toto jsou však kritéria Dahlova modelu ideální demokracie, jemuž se současné demokratické země pouze blíží. Jen ztěží by totiž stát s několika miliony oprávněných voličů zaručil možnost naprostého porozumění daným problémům pro všechny či jim umožnil demokraticky rozhodovat o tom, jaké problémy se budou řešit. V praxi jsou tudíž tato kritéria nesplnitelná, ale lze pomocí nich hodnotit, do jaké míry jsou vnitřní instituce demokratických států opravdu demokratické. Fareed Zakaria však varuje před přílišným důrazem na demokratičnost určitých státních institucí, jelikož ta podle

⁵⁸ HELD, David (1995). *cit. d.*, str. 3

MARCHETTI, Rafaele (2008a). *Competing Models*, str. 4

ZAKARIA, Fareed (2005). *Budoucnost Svobody*. Praha: Academia, str. 17

⁵⁹ DAHL, Robert (2001). *O demokracii: průvodce pro občany*. Praha: Portál, str. 39

něj vede k jejich úpadku a k omezování svobody.⁶⁰ Nevolené instituce typu centrálních bank, soudů, apod., podle něj fungují mnohem efektivněji, lépe a dlouhodoběji, protože na ně není vyvíjen tlak občanské společnosti, která dané problematice nerozumí a sleduje jen své osobní zájmy (např. prostřednictvím různých zájmových skupin a lobbistů).⁶¹

Abychom mohli zřízení určitého státu označit za demokratické, je třeba, aby disponovalo jistými institucemi. Podle Dahla jsou jimi: volení státní činitelé; svobodné, spravedlivé a časté volby; svoboda projevu; alternativní zdroje informací; svoboda shromažďování a sdružování a občanství zahrnující všechny dospělé lidi.⁶² Jiní autoři či instituce mohou uvádět trochu odlišná kritéria, která ovšem v zásadě sledují stejné aspekty politického života. Příkladem mohou být kritéria Davida Helda, jehož pro demokracii nezbytnými institucemi jsou: volená vláda; svobodné, rovné a spravedlivé volby; volební právo pro všechny občany; svoboda projevu a přístupu k informacím; právo všech dospělých oponovat vládě a ucházet se o veřejné pozice; právo utvářet nezávislé asociace (občanská hnutí, zájmové skupiny, politické strany atd.)⁶³. Jak vidíme, jsou si velice podobná.

Číselné vyjádření úrovně demokratičnosti nám dodává kupříkladu Zpravodajská služba časopisu *The Economist* (*The Economist Intelligence Unit*), která počítá svůj Index demokracie (*Democracy Index*) dle těchto kritérií: volební proces a pluralismus, funkcionalita vlády, politická participace, politická kultura či civilní svobody.⁶⁴ Jak vidíme, od kritérií, která vyjmenovává Dahl nebo Held, se tyto mírně liší, ale dané odlišnosti nejsou v zásadě až tak důležité. Obecně lze totiž říci, že různé způsoby měření demokracie určují dva komponenty demokratického systému, jimiž jsou politická práva a občanské svobody, což jsou komponenty vzájemně se doplňující a podmiňující.⁶⁵ Tyto dva aspekty politického systému měří kupříkladu organizace Freedom House, jejíž index svobody ve světě (*Freedom in the World*) je kvantitativní vyjádření právě politických práv (*political rights*) a občanských svobod (*civil liberties*).⁶⁶ Demokracie a lidská práva jsou spojené nádoby, bez zajištění civilních svobod a práv demokracie nemůže fungovat, proto je jejich dodržování bytostně spjata s demokratičností daného státu.⁶⁷

⁶⁰ ZAKARIA, Fareed (2005). *cit. d.*, str. 17-34

⁶¹ ZAKARIA, Fareed (2005). *cit. d.*, str. 314-315

⁶² DAHL, Robert (2001). *cit. d.*, str. 81

⁶³ HELD, David (1995). *cit. d.*, str. 12

⁶⁴ The Economist. *Democracy Index 2010* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://graphics.eiu.com/PDF/Democracy_Index_2010_web.pdf>

⁶⁵ INKELES, Alex (1991). *On Measuring Democracy: Its Consequences and Concomitants*. New Jersey: Transaction Publisher, str. ix

⁶⁶ Freedom House. *Freedom in the World* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=351&ana_page=362&year=2010>

⁶⁷ DAHL, Robert (2001). *cit. d.*, str. 49

Samotná existence demokratických institucí nám však demokratičnost státu nezajistí. Je třeba, aby tato práva a svobody byly dodržovány a vymáhány. Volby mohou být svobodné, tajné i časté, ale v případě, že v zemi může legálně fungovat pouze jedna strana, lze jen těžko mluvit o demokracii. Naopak i politická pluralita a svoboda slova o ničem nesvědčí, pokud je manipulováno s výsledky voleb. Státy, které takto vystupují demokraticky pouze navenek označuje Fareed Zakaria jako tzv. „neliberální demokracie“, což je dle jeho stručné definice „režim, v němž se volby mísí s autoritářstvím“.⁶⁸ Abychom tedy zemi mohli označit za demokratickou, je třeba, aby byly všechny prvky demokracie nejen přítomny, ale i dodržovány.

Tuto skutečnost bere samozřejmě v potaz i Index demokracie časopisu The Economist, který využiji pro vybrání reprezentativního vzorku demokratických zemí pro tuto práci. Tento index rozlišuje 4 základní skupiny států rozdělených dle demokratičnosti, a to: plné demokracie (*full democracies*), vadné demokracie (*flawed democracies*), hybridní režimy (*hybrid regimes*) a autoritářské režimy (*authoritarian regimes*). V zájmu zachování diverzity zkoumaného vzorku budu vybírat jak z demokracií plných, tak vadných. Plných demokracií je totiž podle tohoto indexu na světě pouhých 26 a navíc jsou to většinou země označované jako „Západní“. Vybírat tedy čistě z demokracií plných by znamenalo porovnávat až příliš podobné státy.

⁶⁸ ZAKARIA, Fareed (2005). *cit. d.*, str. 111

4. Nerovnoměrné rozložení bohatství

Nerovnoměrné rozložení bohatství (či nerovnost příjmů, nerovnoměrnost příjmů domácností, rozdílnost v distribuci bohatství ve společnosti, apod.) je „míra nerovnosti mezi vysokopříjmovými a nízkopříjmovými domácnostmi“⁶⁹ či „nerovná distribuce příjmů domácností nebo jednotlivců mezi různými ekonomickými aktéry“.⁷⁰ Většinou bývá vyčíslováno jako procento celkových příjmů celého státu v rukou určitého procenta obyvatel. Kupříkladu nejbohatších 20% obyvatel Brazílie disponuje 67,5% celkového bohatství země, kdežto příjem stejné skupiny obyvatel Maďarska tvoří pouze 36,6% celkových příjmů.⁷¹

Tato veličina bývá souborně kvantifikována do tzv. GINI indexu. Tento index nabývá hodnot od 0 do 100 (popřípadě od 0 do 1 v závislosti na zdroji), přičemž 0 znamená stav absolutní rovnosti a 100 stav absolutní nerovnosti. To znamená, že v případě hodnoty 0 by každý občan daného státu oplýval stejným příjmem a při hodnotě 100 by všechny příjmy náležely jednomu člověku, zatímco zbytek společnosti by neměl příjem žádný. Tyto extrémy jsou samozřejmě v praxi neuskutečnitelné, hodnoty se tedy pohybují v rozmezí od 20 do 70 bodů GINI koeficientu. V současnosti má nejnižší hodnotu GINI indexu Švédsko s 23 body a nejvyšší Namibie se 70,7 body.⁷²

Podle některých autorů má vysoká míra nerovnosti příjmů negativní vliv na kvalitu demokracie, nicméně i státy s velmi vysokou úrovní této nerovnosti mohou být (a často také jsou, jak si ukážeme v analytické části této práce) demokraciemi.⁷³ Úroveň nerovnoměrného rozložení bohatství se počítá především pro jednotlivé státy, zajímavá je však i hodnota celosvětového GINI indexu, který podle Pinkovského a Sala-i-Martina měl v roce 2006 hodnotu 61,2, přičemž v roce 1970 to bylo 67,6.⁷⁴ Můžeme tedy sledovat klesající tendenci nerovnosti příjmů ve světě.

Distribuce příjmů ve společnosti upoutává pozornost mnoha výzkumných pracovníků, kteří se snaží vypořádat kauzální souvislosti mezi touto veličinou a jinými, převážně

⁶⁹ The Social Report 2010. *Income Inequality* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.socialreport.msd.govt.nz/economic-standard-living/income-inequality.html>>

⁷⁰ Investopedia. *Income Inequality* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.investopedia.com/terms/i/income-inequality.asp>>

⁷¹ World Bank. *Income Inequality* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://www.worldbank.org/depweb/beyond/beyondco/beg_05.pdf>

⁷² Central Intelligence Agency. *The World Factbook*. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2172rank.html>>

⁷³ KOENIG-ARCHIBUGI, Mathias (2008). *cit.d.*, str. 16

⁷⁴ PINKOVSKIY, Maxim; SALA-I-MARTIN, Xavier. *Parametric estimations of the world distribution of income* [online]. Publikováno dne 22.1.2010. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.voxeu.org/index.php?q=node/4508>>

ekonomickými ukazateli. Například Světová banka uvádí, že velmi nízká míra nerovnosti příjmů (tedy rovnostářská distribuce bohatství) dusí technologický pokrok, podkopává disciplínu a pracovní morálku zaměstnanců, snižuje kvalitu a dostupnost služeb a zboží, a v konečném důsledku tlumí hospodářský růst, čímž zpomaluje potírání chudoby. Naopak vysoká míra nerovnosti může vyvolávat politickou nestabilitu, koncentraci politických zdrojů do rukou úzké skupiny nejbohatších a může limitovat možnost užití některých ekonomických nástrojů, jelikož by měly vliv na mnohem větší vrstvu chudých.⁷⁵ Autorky článku *Sources of Inequality* zase poukazují na to, že příjmy mužů mají největší vliv na míru nerovnoměrnosti příjmů domácností ze všech jeho různých složek a celkovou nerovnoměrnost rozložení bohatství zvyšují, zatímco příjmy žen rozdílnosti v příjmech mezi vrstvami obyvatelstva snižují.⁷⁶

Nerovnost příjmů však může mít vliv i na jiné, neekonomické veličiny. Například Komise pro sociální determinanty zdraví (*Commission on Social Determinants of Health*) při Světové zdravotnické organizaci tvrdí, že vysoká úroveň nerovnosti příjmů má za následek zhoršení zdravotních podmínek všech příjmových skupin obyvatelstva.⁷⁷ V této práci budeme hledat souvislost mezi distribucí příjmů a kvalitou vlády. Jsou pro kvalitní vládnutí vhodnější podmínky rovnostářského rozdělení bohatství či silnější stratifikace? Snižuje se s rostoucí nerovností příjmů kvalita vlády nebo naopak? A má vůbec tato veličina jasně definovatelný vliv? Tyto a další otázky si zodpovíme v analytické části této práce.

⁷⁵ World Bank. *Income Inequality* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://www.worldbank.org/depweb/beyond/beyondco/beg_05.pdf>

⁷⁶ REED, Deborah; CANCIAN, Maria (2001). *Sources of Inequality: Measuring the Contributions of Income Sources to Rising Family Income Inequality*. Review of Income and Wealth. Vol. 47, No. 3, str. 332

⁷⁷ VAN DER HOEVEN, Rolph (2010). *Income Inequality and Employment Revisited*. Journal of Human Development and Capabilities. Vol. 11, No. 1, str. 69

5. Analýza reprezentativního vzorku států

5.1 Výběr případů

Analytickou část této práce je třeba započít představením vzorku států, s nímž se bude dále pracovat. 15 států, jež jsem vybral, jsou podle abecedního pořádku: Argentina, Austrálie, Česká republika, Dominikánská republika, Indie, Izrael, Jihoafrická republika, Kypr, Malajsie, Mauritius, Namibie, Panama, Spojené státy americké, Švédsko a Uruguay. Státy byly vybrány předně podle kontrolní proměnné této práce, tedy podle toho, zdali jsou tyto státy demokratické, k čemuž jsem využil dokumentu *Democracy Index 2010* od *Economist Intelligence Unit*.⁷⁸ Dalším kritériem byla co možná největší diverzita zkoumaného vzorku, můžeme v něm tedy nalézt 3 země evropské, 3 asijské, 3 africké, 5 států amerických a Austrálii. Ve výčtu jsou zahrnuty státy bohaté i chudé, malé i velké a samozřejmě i státy jak s velkou, tak s nízkou mírou nerovnoměrnosti rozložení bohatství. 15 takto rozdílných států by mělo postačit k určení jasné kauzální souvislosti mezi nerovností příjmů a kvalitou vlády, popřípadě k vyloučení takového jasně definovatelného vztahu. Primární zdroje pro tři proměnné této analýzy jsou výše zmíněný *Democracy Index 2010* pro kontrolní proměnnou, tedy demokratické zřízení zkoumaného státu, dále *CIA World Factbook*⁷⁹ pro nezávislou proměnnou, tedy index nerovnosti příjmů (GINI index), a konečně *Worldwide Governance Indicators*⁸⁰ Světové banky pro závislou proměnnou, tedy kvalitu vládnutí. Přičemž tyto údaje budou samozřejmě doplňovány údaji z jiných zdrojů. Cílem analýzy rozhodně není detailní popis těchto států, jelikož k tomu není dostatečný prostor a ani to není smyslem této práce, nýbrž analýza proměnných relevantních pro zodpovězení výzkumné otázky této práce. Indikátory kvality vládnutí se začaly měřit v roce 1996 a poslední měření je relevantní k roku 2009. Tato část práce se tedy bude zabývat především uvedeným obdobím, přičemž v přílohách této práce jsou k nalezení tabulky obsahující hodnoty jednotlivých proměnných ve zkoumaném období, popřípadě jejich nejaktuálnější hodnoty.

⁷⁸ The Economist. *Democracy Index 2010* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z http://graphics.eiu.com/PDF/Democracy_Index_2010_web.pdf

⁷⁹ Central Intelligence Agency. *The World Factbook*. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>

⁸⁰ World Bank. *Worldwide Governance Indicators* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z http://info.worldbank.org/governance/wgi/sc_country.asp

5.2 Argentina

Argentina, 9. největší země světa co se týče rozlohy⁸¹, je důležitým hráčem Jižní Ameriky, jež se ovšem ve své moderní historii potýkala s častými vnitropolitickými i zahraničně-politickými problémy. Tím nejzávažnějším zahraničně-politickým incidentem byla Falklandská válka s Velkou Británií v roce 1982, kterou vládnoucí argentinská vojenská junta prohrála, což znamenalo konec její vlády politického teroru, která údajně připravila o život více než 20 tisíc lidí.⁸² I poslední volby do Národního kongresu v roce 2009 znamenaly pro Argentinu spíše další destabilizaci, když zvítězila opozice k vládnoucímu manželskému páru Kirchnerů (ti se vystřídali na postu prezidenta, který je zároveň hlavou vlády), kvůli čemuž nyní dochází k častým konfrontacím mezi vládou a opozicí ovládaným Národním kongresem.⁸³ Tuto situaci odráží i hodnocení demokratických institucí v *Democracy Index*, kde má sice Argentina dobré skóre v oblasti občanských svobod, volebním procesu a politické pluralitě, ovšem nízké hodnocení fungování vlády a politické kultury zapříčiňuje její až 51. příčku na pomyslné „stupnici demokratičnosti“.

Tyto skutečnosti podtrhávají i indikátory kvality vládnutí Světové banky, které jsou všechny spíše podprůměrné, nicméně alarmující je především úroveň kvality regulace, která spadla z velmi dobrého percentilu⁸⁴ 78 v roce 1996 na 21 v roce 2009. Sestupnou tendenci mají však všechny indikátory, což je dáno především ekonomickou krizí z let 1999-2002, kdy nezaměstnanost vystoupala na 25%, pokles HDP se v roce 2002 přehoupl do dvouciferných hodnot⁸⁵ a GINI index rostl až do roku 2004, odkdy začal opět pomalu klesat.⁸⁶ Údaj z roku 2009 ukazuje GINI index na úrovni 45,7 bodu, což je 38. nejvyšší hodnota ze 136 zemí, k nimž jsou data k dispozici. Ekonomickou i politickou krizí poznamenaná Argentina má průměrnou hodnotu indikátorů kvality vládnutí na úrovni 37,93, což je nejnižší hodnota (!) z celého zkoumaného vzorku, přičemž úroveň GINI indexu je spíše průměrná. Pokles indikátorů kvality vládnutí byl nejvýraznější v období 1996-2004, kdy se růst GINI indexu zastavil na své nejvyšší hodnotě. *Zvyšování nerovnoměrnosti rozložení bohatství bylo tedy souběžně doprovázeno snižující se kvalitou vládnutí.*

⁸¹ Nationmaster. *Geography Statistics* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://www.nationmaster.com/graph/geo_are_lan-geography-area-land>

⁸² NÁLEVKKA, Vladimír (2000). *Světová politika ve 20. století II*. Praha: Nakladatelství Aleš Skřivan ml., str. 98

⁸³ BusinessInfo. *Argentina: Vnitropolitická charakteristika* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/argentina-vnitropoliticka-charakteristika/2/1000960/>>

⁸⁴ Číselné vyjádření kvality vládnutí Světové banky je uváděno v percentilech. Tedy procentu států, jež si v hodnocení daného indikátoru vedly hůře.

⁸⁵ SCHUELKE, Ronald W. *The Global Economics Game* [online]. Publikováno dne 8.8.2002. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://www.worldgameofeconomics.com/Argentina_2002.html>

⁸⁶ Trading Economics. *GINI Index in Argentina* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.tradingeconomics.com/argentina/gini-index-wb-data.html>>

5.3 Austrálie

Austrálie je multikulturní zemí, s členitou národnostní i náboženskou strukturou, jejíž dominantní skupinou jsou ovšem stále anglicky mluvící křesťané⁸⁷, čímž se tato země řadí k tzv. „Západním“ zemím. Přesto je v posledních letech cítit velký příklon k jejím bližším asijským sousedům, především z ekonomických důvodů, což potvrzuje snaha o vytvoření zóny volného obchodu s Čínou a státy organizace ASEAN (Asociace států jihovýchodní Asie).⁸⁸ Hodnocení politických a civilních svobod podle organizace Freedom House vychází pro Austrálii maximálně příznivě, jelikož má nejvyšší známky za obě kategorie.⁸⁹ Z hlediska demokracie se řadí mezi *full democracies* a podobně dobře vychází pro Austrálii také indikátory kvality vládnutí, jejichž průměrná hodnota je 92,58, což je druhé nejvyšší číslo ze zkoumaného vzorku. Čísla od roku 1996 ukazují na poměrně silnou stabilitu všech těchto indikátorů, přičemž například kvalita regulace či kontrola korupce měly dokonce mírně rostoucí tendenci.

Jeden indikátor se však tomuto trendu vymyká, a tím je politická stabilita. Její vrchol v roce 2000 vykazoval percentil 90,4, od té doby má však sestupnou tendenci a dnes (respektive v roce 2009, z něhož jsou poslední data) se nachází na číselné hodnotě 76,4, což svým indikátorem politické stability předčí i Česká republika. Tento trend je zapříčiněn problémy s imigrací a především zahraničně-politickou situací Austrálie, jelikož se zúčastnila navzdory nesouhlasu svých obyvatel válečných operací v Iráku (proti spoluúčasti na invazi protestovalo při mírových pochodech zhruba půl milionu australských občanů⁹⁰) a dodnes je vysoce aktivní v Afghánistánu. Stabilita vnitropolitické situace byla také negativně ovlivněna tzv. „palácovým převratem“ z 24.6.2010, při němž vnitrostranickým vyjádřením nedůvěry předsedovi vlády a australské Labor party Kevinu Ruddovi získala premiéřské křeslo Julie Gillardová, která je premiérkou dodnes.⁹¹

⁸⁷ Multicultural Disability Advocacy Association. *Culture, Religion & Disability* [online]. Poslední revize 3.3.2008. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.mdaa.org.au/publications/ethnicity/information.html>>

⁸⁸ BBC News. *Australia Country Profile* [online]. Poslední revize 2.4.2011. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/country_profiles/1250188.stm>

⁸⁹ Freedom House. *Australia 2010 Country Report* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=22&country=7774&year=2010>>

⁹⁰ SUTER, Keith (2003). *Australia's Involvement in the Iraq War*. Contemporary Review. Vol. 283, No. 1654, str. 275

⁹¹ BusinessInfo. *Austrálie: Vnitropolitická charakteristika* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/australie-vnitropoliticka-charakteristika/2/1000413/>>

GINI index Austrálie byl ještě v roce 1994 na hodnotě 35,19 bodu⁹², přičemž poslední údaj z roku 2006 je 30,5. *Vidíme zde tedy mírně sestupnou tendenci úrovně nerovnoměrného rozložení bohatství, ovšem za skoro konstantní celkové úrovně kvality vládnutí, jejíž průměrná hodnota v roce 1996 byla 89,93 a v roce 2009 vykazuje hodnotu 92,58.*

5.4 Česká republika

Českou republiku jsem do tohoto vzorku zahrnul, jelikož reprezentuje středoevropské post-komunistické země, ve kterých socialistické režimy podporovaly maximální možnou míru rovnostářství. To odráží i fakt, že tři postkomunistické země (Česká republika, Slovensko a Maďarsko) se nachází v první desítku zemí s nejvíce rovnostářskými příjmy domácností na světě. GINI index České republiky je 26 (údaj z roku 2005), což je 7. nejnižší číslo ze 136 zemí, k nimž je tento údaj k dispozici. Z šesti indikátorů kvality vládnutí si Česká republika nejhůře vede v oblasti kontroly korupce, která z úrovně 77,2 bodů v roce 1996 spadla na 69,9 o dva roky později a z této úrovně se dodnes výše neposunula. O nepříznivém stavu korupce v České republice svědčí i 53. příčka (ze 178) v hodnocení Indexu vnímání korupce Transparency International z roku 2010⁹³ a komparativní analýza české pobočky této organizace z roku 2004, která porovnávala efektivitu protikorupčních opatření v hlavních městech Visegrádské čtyřky, z níž Praha vyšla ve srovnání s Budapeští, Varšavou a Bratislavou nejhůře.⁹⁴

Nejvyšší percentil (z hodnocení indikátorů kvality vládnutí z roku 2009) má Česká republika v oblasti kvality regulace, konkrétně 86,2, a celkový průměr - 79,97 – pro ni vyznívá také příznivě. Politická stabilita zažila dva silné výkyvy v letech 2000, pravděpodobně především kvůli fungování tzv. „opoziční smlouvy“⁹⁵, kdy došlo k silné degradaci politické kultury v zemi (především kvůli vnímání tohoto aktu jinými politickými aktéry či žurnalisty, samotná smlouva nebyla v porovnání s obdobnými smlouvami ve světě

⁹² Index Mundi. *Australia GINI Index* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.indexmundi.com/facts/australia/gini-index>>

⁹³ Transparency International. *Corruption Perceptions Index 2010 results* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2010/results>

⁹⁴ Transparency International. *V4 index* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://www.transparency.org/news_room/latest_news/press_releases/2004/2004_07_06_czech_v4index>

⁹⁵ NETOLICKÝ, Pavel. E-polis. *Opoziční smlouva* [online]. Publikováno 5.5.2005. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.e-polis.cz/komparace/89-opozicni-smlouva.html>>

ničím neobvyklým⁹⁶), a 2004, kdy byla křehká vládní většina 101 hlasů v dvousetčlenné poslanecké sněmovně ještě více destabilizována otřesy v tehdy nejsilnější vládní straně – České straně sociálně demokratické.

Vývoj GINI indexu v celku přesně kopíruje politický vývoj země, kdy v roce 1988, tedy ještě za vlády komunistického režimu, byl GINI index České republiky 19,4 bodů (!), poté rapidně vzrůstal vlivem transformace ekonomiky na tržní systém (s vrcholem v roce 1993 na úrovni 29,04), aby poté mírně klesal až na úroveň 26 bodů v roce 2005.⁹⁷ Tento klesající trend byl však podobně jako u australského případu doprovázen konstantní hladinou kvality vládnutí, jejíž průměrná hodnota byla v roce 1996 na úrovni 80,87 (tedy jen o necelé procento více, než v roce 2009, což je irelevantní vzhledem k možné statistické chybě). *Měníci se úroveň nerovnosti příjmů tedy ani v tomto případě neměla vliv na kvalitu vládnutí v zemi.*

5.5 Dominikánská republika

Tato zhruba osmimilionová⁹⁸ ostrovní země, „dělicí se“ o jeden ostrov s Republikou Haiti, zažívá po dlouhé době období politické stability, která byla narušena především občanskou válkou v polovině 60. let, jež byla ukončena až spornou intervencí Spojených států amerických.⁹⁹ Poslední dvě dekády jsou charakteristické také rozvojem ekonomiky, která od roku 1990 více než zdvojnásobila svůj objem.¹⁰⁰ Od roku 1996 je volební proces v zemi obecně vnímán jako svobodný a férový, a byly nastartovány reformy, jež mají za úkol zlepšit životní podmínky Dominikánců.¹⁰¹ Tato opatření se však na kvalitě vládnutí země odrážejí jen zčásti. Ačkoli totiž indikátory politické stability, efektivity vládnutí a kvality regulace v období 1996-2009 s menšími výkyvy rostly, kontrola korupce a vláda zákona se spíše zhoršovaly, což je alarmující zejména u kontroly korupce, jejíž percentil se snížil ze 42,2 na

⁹⁶ ROBERTS, Andrew (2003). *Demythologising the Czech Opposition Agreement*. Europe-Asia Studies. Vol. 55, No. 8, str. 1273-1303

⁹⁷ Index Mundi. *Czech Republic: GINI index* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.indexmundi.com/facts/czech-republic/gini-index>>

⁹⁸ Dominican Republic. *Demographics* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://dominicanrepublic.com/index.php?option=com_content&task=view&id=34&Itemid=106>

⁹⁹ NÁLEVKA, Vladimír (2000). *cit. d.*, str. 111-112

¹⁰⁰ Dominican Republic. *DR's Economy has grown to more than twice its size since 1990* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://dominicanrepublic.com/index.php?option=com_content&task=view&id=363&Itemid=259>

¹⁰¹ U.S. Department of State. *Background Note: Dominican Republic* [online]. Publikováno dne 7.6.2010. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/35639.htm>>

rovných 30 bodů a Index vnímání korupce Transparency International řadí Dominikánskou republiku až na 101. příčku.¹⁰²

Průměrná hodnota indikátorů kvality vládnutí z roku 2009 je druhá nejhorší ze zkoumaného vzorku hned po Argentině, a to 41,03 bodů. Protichůdné tendence ve vývoji různých indikátorů zamezují výraznému zlepšování celkové úrovně kvality vládnutí, která se od roku 1996, kdy byla její průměrná úroveň 38,17 bodů, zvedla jen nepatrně. GINI index se za období 1992 (kdy měl hodnotu 49 bodů¹⁰³) až 2005 de facto nezměnil a stále osciluje mezi 49 a 50 body. *Nerovnoměrnost příjmů je tedy v Dominikánské republice poměrně vysoká, ale její neměnicí se hladina spolu s konstantní úrovní kvality vládnutí nedovolují nalézt mezi těmito dvěma proměnnými jasný vztah.*

5.6 Indie

Tato největší demokracie světa úspěšně potvrzuje, že demokratické zřízení může fungovat i v obrovské zemi se značnou etnickou, jazykovou i náboženskou roztržičností. Úroveň politického pluralismu, kvality volebního procesu a občanských svobod je dokonce na velmi vysoké úrovni, podstatně hůře jsou však na tom indexy politické kultury a participace v *Democracy Index* časopisu *The Economist*. Spolu s Brazílií, Ruskem a Čínou patří do skupiny BRIC, která je označována za ekonomicky nejperspektivnější skupinu států na světě, za což vděčí Indie především svým nezměrným lidským zdrojům, díky čemuž se Indie stala celosvětovým centrem outsourcingu a zásobárnou mladých vzdělaných lidí.¹⁰⁴

Navzdory těmto faktům však Indie stále zůstává zemí s obrovským počtem lidí žijících pod hranicí chudoby. Celkový počet dosahuje 37% populace, ačkoli zde můžeme vidět značné regionální rozdíly.¹⁰⁵ Rozdělení bohatství ve společnosti však nevykazuje nijak extrémní hodnoty nerovnosti. V roce 1997 byl indický GINI index 37,8 a v roce 2004 vykazoval jen nepatrně nižší hodnotu, konkrétně 36,8. Indické indikátory kvality vládnutí se pohybují kolem percentilu 50, přičemž jejich průměrná hodnota z roku 2009 byla 45,73 a vývoj jednotlivých

¹⁰² Transparency International. *Corruption Perceptions Index 2010 results* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2010/results>

¹⁰³ World Bank. *Poverty Reduction and Equity* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/EXTPOVERTY/EXTPA/0,,contentMDK:20207558~menuPK:443285~pagePK:148956~piPK:216618~theSitePK:430367,00.html>>

¹⁰⁴ Měšec. *BRIC: Čtyři nejperspektivnější ekonomiky světa* [online]. Publikováno dne 25.5.2006. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.mesec.cz/tiskove-zpravy/bric-ctyri-nejperspektivnejsi-ekonomiky-sveta/>>

¹⁰⁵ Economy Watch. *Poverty in India* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.economywatch.com/indianeconomy/poverty-in-india.html>>

indikátorů od roku 1996 nebyl příliš výrazný, snad s výjimkou indikátoru kontroly korupce, která se ve zkoumaném období zvedla zhruba o 10 bodů na 46,7.

Nejvýraznějším indikátorem kvality vládnutí je však politická stabilita, která dlouhodobě vykazuje extrémně nízké hodnoty, aniž by se situace dlouhodobě zlepšovala. Ač se objevily i krátkodobé pozitivní výkyvy, poslední údaj z roku 2009 je nejhorší v historii měření kvality vládnutí Světovou bankou, vykazuje percentil 13,2. Vnitropolitická situace Indie pravděpodobně není zdrojem takto nízkého hodnocení, jelikož souboje mezi dvěma největšími stranami – Indickým národním kongresem a Indickou lidovou stranou – jsou legitimní politickou soutěží bez extrémně vyhocených situací.¹⁰⁶ Problémem Indie je spíše zahraničně-politická situace a terorismus. Vlekly spor s Pákistánem o sporné území Kašmíru a Džammú destabilizuje tento region již desítky let a spolu s teroristickými útoky, které jen v období od ledna 2004 po březen 2007 měly podle Národního protiteroristického centra ve Washingtonu za následek 3674 obětí na životech¹⁰⁷, zapříčiňují tak nízké hodnocení politické stability země.

Podobně, jako jsme si ukázali u Dominikánské republiky, však nelze jednoznačně určit vztah mezi nerovností příjmů a kvalitou vládnutí, jelikož obě tyto veličiny byly v průběhu zkoumaného období relativně stabilní. Vytknout však můžeme fakt, že při velmi podobné úrovni kvality vládnutí mají tyto dvě země značně rozdílné hodnoty GINI indexu, jejichž rozdíl činí asi 13 bodů.

5.7 Izrael

Izrael je příkladem země, jejíž všechny indikátory vládnutí mají bez výjimky klesající tendence. Některé zažily jen malý pokles, ale kontrola korupce, vláda práva a politická stabilita klesly ve zkoumaném období (1996-2009) o 16, 14,5 a 18,5 bodu. Průměrná hodnota indikátorů kvality vládnutí z roku 2009 je i přesto slušných 64,97 bodů. Tento průměr však, podobně jako je tomu u Indie, výrazně strhává dolů indikátor politické stability země, který činí pouhých 9,4 bodů (!). Toto číslo jednoznačně vyplývá z neutěšené situace izraelsko-palestinského konfliktu, který s obdobími různé intenzity trvá od samého vzniku státu Izrael, o čemž vypovídá útok pěti arabských zemí (Egypta, Iráku, Zajordánska, Sýrie a Libanonu) na

¹⁰⁶ BusinessInfo. *Indie: Vnitropolitická charakteristika* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/indie-vnitropoliticka-charakteristika/2/1000422/>

¹⁰⁷ SHARMA, Sumit; FOXWELL, Stephen. *Bloomberg. Mumbai Terrorist Attacks Kill 80 People, Injure 240* [online]. Publikováno dne 26.11.2008. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://www.bloomberg.com/apps/news?pid=newsarchive&sid=asZkegbDKxQw>

tento stát bezprostředně po jeho oficiálním ustanovení.¹⁰⁸ K zásadnímu zhoršení tohoto indikátoru ve zkoumaném období došlo převážně po roce 2000, ve kterém započala tzv. „druhá intifáda“¹⁰⁹. V roce 2002 započala výstavba zdi, která má za úkol rozdělit izraelské a palestinské území a ochránit izraelské civilisty od teroristických útoků (alespoň dle oficiálního stanoviska izraelské vlády)¹¹⁰. Situace se nadále vyhroutil na konci roku 2008, kdy rakety vysílané z blokadou sužovaného pásma Gazy vyprovokovaly obdobnou odpověď z izraelské strany a ke stabilitě nepřispěl ani mezinárodní konflikt s Tureckem v květnu 2010, při němž izraelská komanda zaútočila na humanitární loď snažící se prolomit blokádu pásma Gazy. Násilí však bylo i v tomto případě oboustranné a o humanitární povaze této námořní výpravy byly vzneseny opodstatněné pochybnosti.¹¹¹

Izraelský GINI index byl na hodnotě 39,2 v roce 2001¹¹² a poslední údaje z roku 2008 vykazují stejnou hodnotu. Kvalita vládnutí však od roku 2001 klesla z průměrné hodnoty indikátorů kvality vládnutí 71,28 na 64,97 bodů v roce 2009. *Tento pokles tedy nebyl zapříčiněn ani rostoucí, ani klesající úrovní nerovnoměrného rozložení příjmů v izraelské společnosti, jelikož tento ukazatel v uvedeném období stagnoval.*

5.8 Jihoafrická republika

Nerovnoměrné rozložení bohatství v této africké zemi dominující její jižní části je jedno z nejvyšších na světě. Mohlo by se zdát, že velké rozdíly v příjmech domácností jsou především mezi „bílým“ a „barevným“ obyvatelstvem, avšak statistiky ukazují, že ačkoli je „bílá“ část obyvatelstva Jihoafrické republiky svým stupněm vzdělanosti a profilem zaměstnanosti řazena mezi vyspělé industrializované státy, i tato skupina trpí obrovskou

¹⁰⁸ PLECHANOVÁ, Běla; FIDLER, Jiří (1997). *Kapitoly z dějin mezinárodních vztahů 1941-1995*. Praha: Institut pro středoevropskou kulturu a politiku. str. 198

¹⁰⁹ ISSEROF, Ami. *Encyclopedia of the Middle East. Second Intifada* [online]. Publikováno dne 11.11.2008. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://www.mideastweb.org/Middle-East-Encyclopedia/second_intifada.htm>

¹¹⁰ PARRY, Nigel. *The Electronic Intifada. Is it a Fence? Is it a Wall? No, it's a Separation Barrier* [online]. Publikováno dne 1.8.2003. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://electronicintifada.net/content/it-fence-it-wall-no-its-separation-barrier/4715>>

¹¹¹ MideastWeb. *Concise Timeline of Recent Israeli-Palestinian History* [online]. Poslední revize dne 4.9.2010. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.mideastweb.org/timeline.htm>>

¹¹² WolframAlpha. *Israel GINI Index* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://www.wolframalpha.com/input/?i=Israel+Gini+index&lk=1&a=ClashPrefs_*Country.Israel.WorldDevelopmentProperty.GiniIndex->>

nerovností příjmů.¹¹³ Od roku 1994, kdy byla hodnota GINI indexu 59,3, se nerovnost distribuce bohatství neustále zvyšovala až na hodnotu 65 v roce 2005.¹¹⁴

Konec tzv. „apartheidu“ v roce 1994 nastartoval novou éru v historii Jihoafrické republiky, což odráží i indikátory kvality vládnutí Světové banky, ovšem s nejednoznačnými výsledky. Celkový průměr indikátorů se ve zkoumaném období zvýšil zhruba o 6,5 bodu na 59,87, ovšem zatímco kvalita regulace a především politická stabilita zažívaly nebývalý nárůst, jiné indikátory buďto stagnovaly nebo dokonce rapidně klesaly, jak tomu bylo u indikátoru kontroly korupce. Počáteční nadšení z demokracie odrážela i vysoká hodnota indikátoru veřejného mínění a odpovědnosti, který ovšem také v následujících letech začal klesat. *Na rozdíl od Argentiny, kde byl zvyšující se GINI index doprovázen snižující se kvalitou vládnutí, celková kvalita vládnutí v Jihoafrické republice, především vlivem politické stabilizace, od roku 1996 vzrostla, ale stejně tak tomu bylo i u nerovnoměrnosti distribuce bohatství, jejíž úroveň je v Jihoafrické republice velmi vysoká.*

5.9 Kypr

Tento ostrovní stát je rozdělen tzv. „Zelenou linií“ mezi jižní, mezinárodně uznávanou řeckou část, a severní část obývanou kyperskými Turky, kteří bojují o mezinárodní uznání, jehož se jim nedostává. Tento vleklý spor však nezabránil vstupu Kypru do Evropské Unie jako oficiálně jednotného státu, ačkoli faktickým členstvím disponuje pouze řecká část ostrova. Situace se od roku 1974, kdy k rozdělení došlo, de facto příliš nezměnila. Ani plán bývalého generálního tajemníka OSN Kofi Annana z roku 2002¹¹⁵ nenapomohl vyřešení situace, jelikož ho řecká část ostrova v referendu odmítla.

Tato stagnace politické situace se promítá i do indikátorů kvality vládnutí, jež byly ve zkoumaném 14-letém období nebývale stabilní. Pouze indikátor kontroly korupce spadl z vynikajícího percentilu 95,1 v roce 1996 na 79,5 z roku 2009. Výraznější změnu opačným směrem pak zaznamenala úroveň vlády práva, která z hodnoty 76,2 vystoupala na 85,8 ve stejném časovém období. Ostatní aspekty vládnutí se však v průběhu času příliš nezměnily a stejně tak tomu bylo i u míry nerovnosti příjmů ve společnosti, jelikož ta v měření z roku

¹¹³ SCHWABE, Craig. Human Sciences Research Council. *Fact Sheet: Poverty in South Africa* [online]. Publikováno dne 26.6.2004. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.sarpn.org.za/documents/d0000990/>>

¹¹⁴ Přesné údaje se v závislosti na zdroji mírně odlišují, nicméně vzestupný trend nerovnosti příjmů je patrný u všech různých zdrojů.

¹¹⁵ Hellenic Resources Network. *The Annan Plan* [online]. Poslední revize dne 5.4.2004. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://www.hri.org/docs/annan/Annan_Plan_Text.html>

2005 vykazovala stejnou hodnotu jako v roce 1997, a to 29 bodů.¹¹⁶ *Kyperská vláda se tedy při nadprůměrné hodnotě celkové kvality vládnutí (80,42) řadí mezi státy s poměrně rovnostářským rozložením bohatství ve společnosti.*

5.10 Malajsie

Malajsie je z uváděného vzorku států nejméně demokratickým, alespoň podle *Democracy Index 2010*, kde jí náleží až 71. příčka dle demokratičnosti a nachází se na pomezí mezi demokracií a tzv. „hybridním režimem“. Tento fakt odráží jak v hodnocení demokratičnosti, tak v hodnocení kvality vládnutí nízké známky, a to nízkými hodnotami indikátorů politické participace a občanských svobod, respektive indikátoru veřejného mínění a odpovědnosti. Podobně hodnotí úroveň politických práv a občanských svobod organizace Freedom House, která Malajsii se známkou 4 (1=nejlepší a 7=nejhorší hodnocení) řadí mezi „částečně volné“ (*Partly Free*) země.¹¹⁷ Příznivě naopak pro Malajsii vyznívá především ukazatel efektivity vládnutí, který si jako jediný udržuje svou relativně vysokou známku, konkrétně 79,5. Ostatní indikátory však od roku 1996 klesají, některé (nejmarkantnější propad je u kontroly korupce) dokonce výrazně.

Malajský GINI index je 46,1 bodů, což je poměrně vysoké číslo, ovšem zajímavé je podívat se i na jiné ukazatele. Malajsie je totiž země etnicky heterogenní, jelikož v ní existují tři významné etnické skupiny, jimiž jsou Malajci, Číňané a obyvatelé indického původu. To odráží i stranický systém Malajsie, v němž jsou tři dominantní strany reprezentující jednotlivá etnika, které v prakticky stejném složení tvoří vládní koalici již od roku 1957, kdy Malajsie získala nezávislost.¹¹⁸ Malajci většinou obývají venkovské oblasti, zatímco Číňané jsou koncentrováni ve městech a těžařských oblastech, čímž kontrolují velkou část malajského jmění.¹¹⁹ To odráží i etnická a regionální nerovnoměrnost rozložení příjmů, kdy jsou velké rozdíly mezi příjmy čínských domácností oproti domácnostem ostatních etnik a příjmy

¹¹⁶ Eurofond. *EurLIFE: GINI Index* [online]. Poslední revize 26.8.2009. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.eurofound.europa.eu/areas/qualityoflife/eurlife/index.php?template=3&radioindic=158&idDomain=3>>

¹¹⁷ Freedom House. *Malaysia Country Report 2010* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=22&year=2010&country=7869>>

¹¹⁸ BusinessInfo. *Malajsie: Vnitropolitická charakteristika* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/malajsie-vnitropoliticka-charakteristika/2/1000679/>>

¹¹⁹ Encyclopedia of the Nations. *Malaysia: Ethnic Groups* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.nationsencyclopedia.com/Asia-and-Oceania/Malaysia-ETHNIC-GROUPS.html>>

městských domácností (které jsou častěji čínské, jak jsme si řekli výše) vzhledem k příjmům domácností rurálních.¹²⁰

Kvalita vládnutí Malajsie od roku 1996 neustále upadá (do roku 2009 o skoro 10 bodů na průměrnou hodnotu 56,87 bodů), jak se tedy v průběhu času vyvíjel GINI index? Ten z hodnoty 49,2 v roce 1997 klesl na 44,1 v roce 2009, což znamená, že současně se zhoršující se kvalitou vlády se snižovala nerovnoměrnost rozložení příjmů, což je ze zkoumaného vzorku první případ takového vývoje.

5.11 Mauritius

Mauritius je nábožensky i etnicky heterogenní malý ostrovní stát, který se řadí mezi plné demokracie (*full democracies*) podle Zpravodajské služby časopisu The Economist (*Economist Intelligence Unit*), především zásluhou vysokých známek za občanské svobody, volební proces a pluralismus. Mauritius se nacházel pod britskou nadvládou od roku 1810, z níž se zčásti vymanil roku 1968, kdy získal statut nezávislého státu v rámci Commonwealthu s královnou Alžbětou II. jako oficiální hlavou země.¹²¹ Plné nezávislosti a statutu republiky dosáhl až v roce 1992, ovšem svého členství v Commonwealthu se dodnes nevzdal.¹²² Vzhledem k „mládí“ Mauritiu jakožto nezávislého státu je velmi obtížné nalézt relevantní data, ovšem situace se v tomto ohledu neustále zlepšuje.

Mauritijské indikátory kvality vládnutí vykazují od roku 1996 stabilní hodnoty s výkyvy v řádu jednotek procent s jedinou výjimkou, a to kvalitou regulace, která od roku 1996 do roku 2009 vzrostla o 34,7 bodů na percentil 75,7. To dobře koresponduje i s celkovým průměrem indikátorů, který je 73,52, a jehož se s menšími výkyvy drží de facto všechny ukazatele kvality vládnutí této země. Mauritijský GINI index zažíval v průběhu poslední dekády jen mírné fluktuace, kdy nejprve mírně klesl z 38,7 v roce 1996/97 na 37,1 v roce 2001/2002¹²³, aby v roce 2006 opět vystoupal na hodnotu 39 (podle *CIA World Factbook*), což je spíše nadprůměrné číslo. *Ačkoli tedy úroveň kvality vládnutí v průběhu*

¹²⁰ LIM, G (2005). Aliran Monthly. Vol. 25, No. 8. *Debating an Equitable Malaysia* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://aliran.com/archives/monthly/2005b/8h.html>>

¹²¹ Mauritius UK Connection. *History of Mauritius* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.mauritius.org.uk/History.htm>>

¹²² The Republic of Mauritius Web Portal. *History* [online]. Poslední revize dne 19.4.2005. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.gov.mu/portal/site/abtmtius/menutitem.163fea3f13ca22984d57241079b521ca/>>

¹²³ The Republic of Mauritius Web Portal. *Mauritius Country Strategy Paper 2008-2013* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.gov.mu/portal/goc/mof/files/cspannex9.pdf>>

zkoumaného období mírně rostla (především vlivem zlepšování tržního prostředí a zákonů regulujících hospodářskou soutěž), nerovnost příjmů domácností *de facto* stagnovala.

5.12 Namibie

Namibie je zemí s pohnutou koloniální historií, jelikož byla nejprve kolonizována Německem na konci 19. století, aby pak byla po 1. světové válce přiřknuta do správy Jihoafrické unii (dnešní Jihoafrické republiky) jako mandátní území¹²⁴. Ta na tomto území od roku 1948 praktikovala stejnou politiku tzv. „apartheidu“ jako na svém území, čímž valná většina nově nabývaného bohatství padala do rukou „bílých“ osadníků na jihu země. Namibie se od nadvlády svého jižního souseda osamostatnila až v roce 1990, kdy se stala nezávislým státem.¹²⁵

Politika „apartheidu“ však zapříčinila obrovské rozdíly v distribuci příjmů mezi různými skupinami v zemi, kvůli čemuž je dnes Namibie státem s největší úrovní nerovnoměrnosti distribuce příjmů na světě. První měření z roku 1993 ukázalo, že namibijský GINI index činí 74,33 bodů (!)¹²⁶, údaj z roku 2003 uváděný v *CIA World Factbook* činí 70,7 bodů a zatím poslední číslo podle *United Nations Development Programme* z roku 2007 vykazuje hodnotu 74 bodů.¹²⁷ Po mírném zlepšení se tedy úroveň nerovnosti příjmů opět zvedla na předchozí úroveň.

Všechny indikátory kvality vládnutí, s výjimkou indikátoru kvality regulace, v období 1996-2003 (tedy období, kdy GINI index Namibie mírně klesal) klesaly v průměru o 5,3 bodů. V následujících letech byl pak jejich vývoj nejednoznačný. Celková úroveň kvality vládnutí ve zkoumaném období (tedy 1996-2009) jen mírně klesla (zhruba o 2,5 bodu) a GINI indexy z let 1993 a 2007 jsou takřka totožné. *Zajímavé je pro nás tedy především období 1996-2003, kdy současně klesala jak míra nerovnosti příjmů, tak kvalita vlády, což je po Malajsii druhý příklad takového trendu. Při relativně obstojné kvalitě vlády (61,88 v roce 2009) má Namibie nejvyšší GINI index na světě.*

¹²⁴ PLECHANOVÁ, Běla; FIDLER, Jiří (1997). *cit. d.*, str. 189

¹²⁵ BusinessInfo. *Namibie: Vnitropolitická charakteristika* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/namibie-vnitropoliticka-charakteristika/2/1001462/>>

¹²⁶ Index Mundi. *Namibia: GINI Index* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.indexmundi.com/facts/namibia/gini-index>>

¹²⁷ World Bank. *Namibia: Country Brief* [online]. Poslední revize Září 2010. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/AFRICAEXT/NAMIBIAEXTN/0,,menuPK:382293~pagePK:141132~piPK:141107~theSitePK:382293,00.html>>

5.13 Panama

Tato středoamerická zhruba 3,5 milionová země se řadí v *Democracy Index* mezi tzv. „vadné demokracie“ (*flawed democracies*), především kvůli nízké úrovni politické kultury a participace. Podle organizace Freedom House se řadí mezi „volné“ země se známkami 1 za politická práva a 2 za občanské svobody, což jsou velmi dobrá hodnocení, jelikož nejhorší známkou je známka 7.¹²⁸ Panamská ekonomika je ze tří čtvrtin založená na poskytování služeb, ať už v oblasti turismu, bankovníctví či logistice, díky obsluze Panamského průplavu, který si panamská vláda dala za úkol rozšířit v obrovském projektu za 5,3 miliard dolarů.¹²⁹ Hospodářský růst panamské ekonomiky až do roku 2008 (kdy se zastavil na zhruba 10% růstu) stoupal¹³⁰, což bylo doprovázeno poklesem nerovnosti příjmů panamských domácností.

Panamský GINI index měl v roce 2000 hodnotu 56,4 bodů¹³¹, o tři roky později klesl jen velmi mírně na 56,1, ovšem rok 2010 znamenal snížení GINI indexu až na 51 bodů podle odhadů CIA. Vývoj indikátorů kvality vládnutí v období 2000-2009 se však nesl spíše v duchu stagnace či mírného poklesu, ovšem s výjimkou kontroly korupce, která v daném období značně vzrostla. *Celkový průměr, který v roce 2009 vykazoval hodnotu 57,42 bodů, se však v podstatě nezměnil. Mírně se snižující hladina nerovnosti příjmů tak de facto neměla vliv na úroveň kvality vládnutí, ovšem stále zůstává velmi vysoká.*

5.14 Spojené státy americké

USA jsou zemí, kde kontinuálně roste míra nerovnosti příjmů.¹³² Poslední údaj z roku 2007 vykazuje hodnotu 45 bodů, což je obdobná úroveň, jakou má například Argentina, Malajsie či Uruguay. Kvalita vládnutí však v USA daleko předčí kvalitu vlády v Argentině či Malajsii (k Uruguayi se dostaneme později), jelikož průměrná hodnota indikátorů kvality vládnutí pro USA v roce 2009 byla 83,42 bodů. Všechny tyto indikátory vykazují vysoké hodnoty až na indikátor politické stability. Ten měl ještě v roce 2000 hodnotu 86,5 bodů, ovšem pak tento indikátor začal strmě klesat. Důvody tohoto trendu jsou nabíledni. Útoky na budovy *World*

¹²⁸ Freedom House. *Panama Country Report 2010* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=22&year=2010&country=7895>>

¹²⁹ Central Intelligence Agency. *The World Factbook: Panama* [online]. Poslední revize 26.4.2011. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/pm.html>>

¹³⁰ Index Mundi. *Panama GDP: Real Growth Rate* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://www.indexmundi.com/panama/gdp_real_growth_rate.html>

¹³¹ Legislative Council Secretariat. *Fact Sheet: GINI Coefficient* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.scribd.com/doc/328232/United-Nations-Gini-Coefficient>>

¹³² U.S. Census Bureau. *Income* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.census.gov/hhes/www/income/data/historical/household/index.html>>

Trade Center a Pentagon z 11.9.2001 a následné zahájení boje proti terorismu vojenskými akcemi v Afghánistánu a Iráku dohnaly tento indikátor až na percentil 59 v roce 2009, přičemž jeho nejnižší hodnota ve zkoumaném období (konkrétně v roce 2005) byla dokonce ještě o deset bodů nižší. I ostatní indikátory však v období 1996-2009 zaznamenaly pokles, i když ve srovnání s politickou stabilitou pouze mírný. Celková úroveň klesla v tomto období o více než 7 bodů.

Jaká je příčina tak vysoké míry nerovnoměrnosti rozložení bohatství v tak vyspělém a ekonomicky rozvinutém státě? Můžeme to přičítat americkým hodnotám, které vyzdvihují osobní svobodu a nedotknutelnost soukromého vlastnictví, „pravícovosti“ americké politické reprezentace či přílivu chudých imigrantů. Ale ačkoli bychom jistě mohli najít i více různých důvodů, s určitostí na tuto otázku nelze odpovědět, i když kupříkladu Larry Bartels ve své knize *Unequal Democracy: The Political Economy of the New Gilded Age* tvrdí, že míra nerovnoměrnosti rostla pouze (či v mnohem větší míře) za vlád Republikánské strany, která v americkém politickém systému zastává úlohu politické pravice.¹³³

Ačkoli ve zkoumaném období 1996-2009 průměrná hodnota indikátorů kvality vládnutí klesla, nelze říci, že by to byl proces kontinuální a jednoznačný. Všechny indikátory zažívaly nejednoznačný vývoj, kdy klesaly i stoupaly. Jediným, u kterého tomu bylo jinak, byl indikátor politické stability. *Ačkoli tedy míra nerovnosti příjmů v daném období stoupala, kvalita vládnutí zažívala nestejnorodý vývoj, přímá souvislost tedy není prokazatelná.*

5.15 Švédsko

Tato skandinávská země drží hned 3 primáty ve srovnání s ostatními státy tohoto vzorku. Kvalita vládnutí Švédského království je nejvyšší, rozložení bohatství ve společnosti je nejvíce rovnostářské a Švédsko je také „nejdemokratičtější“ ze zkoumaného vzorku států podle *Democracy Index*. Tím potvrzuje trend všech skandinávských zemí, jelikož ty se všechny vešly do první desítky. „Demokratičnost“ země jde (viz kapitola zasvěcená kvalitě vlády) podle některých autorů ruku v ruce s kvalitním vládnutím, a pokud se podíváme na indikátory kvality vládnutí skandinávských zemí, zjistíme, že i tam si vedou všechny nadmíru dobře. Průměrná hodnota indikátorů kvality vládnutí Švédska je 96,7 bodů.

Švédsko však nemá nejnižší GINI index pouze ze zkoumaného vzorku, ale ze všech států na světě, jimž je tento údaj měřen (těch je v současnosti 136 a nejsou v něm zahrnuty

¹³³ BARTELS, Larry (2008). *Unequal Democracy: The Political Economy of the New Gilded Age*. Princeton: Princeton University Press

většinou pouze velmi malé státy). Jeho hodnota činila 23 bodů v roce 2005, kdy byla naposledy měřena CIA. Skandinávské státy jsou často označovány za archetypy tzv. „státu blahobytu“ (*Welfare state*), které se vyznačují rovnostářským rozdělením příjmů domácností¹³⁴ a značnou redistribucí bohatství ve společnosti pomocí vysokých a často progresivních daní, sociálních transferů a štědrého důchodového systému. Tento systém je značně odlišný například od systému Spojených států amerických, kde dochází k mnohem menší redistribuci bohatství. Čísla ukazují, že 19% z příjmu průměrné švédské domácnosti pochází z transferů (což jsou kupříkladu sociální dávky či starobní důchody), zatímco v USA je to pouhých 6%.¹³⁵

Švédsky GINI index byl v průběhu posledních let velmi stabilní, když osciloval kolem hodnoty 24 bodů.¹³⁶ Podobně stabilní byly i indikátory kvality vládnutí, zajímavé je tedy pro nás především srovnání se Spojenými státy americkými, jejichž vláda také disponuje značně vysokými hodnotami indikátorů, ale rozložení bohatství ve společnosti je daleko méně rovnoměrné, než je tomu u Švédska.

5.16 Uruguay

Tento latinskoamerický stát má z hlediska proměnných této práce podobný profil jako Spojené státy americké, tedy relativně vysokou míru nerovnosti příjmů za nadprůměrně hodnocené úrovně kvality vlády. Uruguay si ve svých moderních dějinách vždy dokázala držet svou historicky zakořeněnou politickou stabilitu, jež plodí vcelku pravidelné alternování dvou tradičních politických stran – Partido Colorado a Partido Nacional-Blanco.¹³⁷ Tuto skutečnost odráží i 3. nejvyšší hodnocení politické stability ze zkoumaného vzorku. Nejvyšší hodnotu má, možná překvapivě, indikátor kontroly korupce (konkrétně má percentil 85,7 za rok 2009), což potvrzuje i 24. příčka ze 178 v *Corruption Perceptions Index 2010* organizace Transparency International.¹³⁸

¹³⁴ Norden. *Distribution of Income (GINI Coefficient)* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.norden.org/en/nordic-council-of-ministers/ministers-for-co-operation-mr-sam/sustainable-development/indicators-for-sustainable-development/the-nordic-welfare-state-as-a-tool-for-sustainable-development/distribution-of-income-gini-coefficient>>

¹³⁵ DE NARDI, Mariacristina; REN, Liqian; WEI, Chao (2000). *Income inequality and redistribution in five countries*. Economic Perspectives. Vol. 24, No. 2, str. 14

¹³⁶ Index Mundi. *Sweden: GINI Index* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://www.indexmundi.com/sweden/distribution_of_family_income_gini_index.html>

¹³⁷ BusinessInfo. *Uruguay: Vnitropolitická charakteristika* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/uruguay-vnitropoliticka-charakteristika/2/1000803/>>

¹³⁸ Transparency International. *Corruption Perceptions Index 2010* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2010/results>

Poslední údaj z roku 2007 naznačuje zvyšující se míru nerovnoměrnosti distribuce bohatství v uruguayské společnosti, jelikož ještě v roce 1999 byla jeho hodnota 44,8 bodů, kdežto v roce 2007 již 47,1. To sice není nijak razantní vzestup, nicméně u již tak dost vysoké hodnoty bychom asi spíše očekávali trend opačný. A jak se v tomto období vyvíjela celková úroveň kvality vládnutí? Z hodnoty 73,08 v roce 1998 do roku 2007 klesla o 1,4 bodu, především vlivem zhoršující se kvality regulace. *Tento posun je však skoro minimální, můžeme tedy říci, že mírné zvyšování nerovnoměrnosti rozložení bohatství v Uruguayi de facto nemělo vliv na kvalitu vládnutí.*

5.17 Výsledek analýzy

Uvedený reprezentativní vzorek států nám nabídl mnoho různých podob zkoumaných proměnných a vzájemných souvislostí mezi nimi. Nalezli jsme státy s vysokou mírou nerovnosti distribuce bohatství, které měly podprůměrnou úroveň kvality vlády (Argentina, Dominikánská republika), ale i relativně vysokou úroveň této proměnné (Spojené státy americké, Uruguay). Na druhé straně pak státy s velmi nízkou mírou nerovnoměrnosti, které měly vysokou úroveň kvality vládnutí (Švédsko, Česká republika, Austrálie, Kypr), ale i stát jako je Indie, jejíž kvalita vládnutí není příliš vysoká, ale příjmy jsou v indické společnosti rozděleny také (ve srovnání s Namibií či Jihoafrickou republikou) relativně rovnoměrně.

Zajímala nás však také dynamika vývoje těchto proměnných ve zkoumaných státech. Zvyšující se míra nerovnosti příjmů byla doprovázena jak poklesem kvality vládnutí (Argentina), tak jejím růstem (Jihoafrická republika), ale ve dvou případech se při tomto trendu kvalita vládnutí nijak výrazně neměnila (USA, Uruguay). Klesající míra nezávislé proměnné byla ve dvou případech doprovázena poklesem kvality vládnutí (Malajsie, Namibie), v ostatních případech na tuto veličinu vliv neměla. U států jako Izrael nebo Mauritius se pak kvalita vládnutí měnila při konstantní úrovni GINI indexu.

V našem vzorku států jsme tedy narazili na velmi různorodé příklady stavu i vývoje proměnných této práce, z čehož vyplývá, že mezi nimi neexistuje přímá kauzální souvislost. V situaci, kdy by svět směřoval k ustanovení jakési formy globální vlády, ať už by to byla jakákoli z podob, které jsme si ukázali v první kapitole této práce, nerovnoměrnost rozložení bohatství ve světě, tedy i různá míra bohatství členských států této světové organizace, by neměla být překážkou k tomu, aby tato světová vláda mohla fungovat efektivně a kvalitně.

Závěr

V úvodních kapitolách této práce jsme si vysvětlili, co to je globální vládnutí, jak by eventuálně v budoucnu mohla vypadat institucionalizovaná globální vláda a jak by mohla fungovat. Dále jsme si osvětlili pojmy jako kvalita vládnutí, demokracie a nerovnoměrné rozložení bohatství a jak se tyto proměnné dají kvantifikovat. V druhé polovině této práce, tedy její analytické části, jsme pak s těmito pojmy dále pracovali a snažili se analýzou kvantifikovaných podob těchto proměnných najít vztah mezi nerovností příjmů domácností ve státě a kvalitou jeho vlády. Analýza reprezentativního vzorku patnácti států nám ukázala velmi různorodé výsledky ve zkoumání vlivu nerovnosti příjmů na kvalitu vládnutí, což znemožnilo vymezení jasné kauzální souvislosti mezi těmito proměnnými. Ač bychom tedy mohli najít jistou souvislost mezi nerovností příjmů a kvalitou vlády, a to především při extrémních hodnotách první proměnné, je jasné, že nelze paušálně označit vysokou míru nerovnoměrnosti distribuce bohatství jako příčinu nekvalitního vládnutí a naopak nízkou míru této proměnné za prerekvizitu vládnutí kvalitního.

Pokud tedy tyto poznatky analogicky přeneseme na globální úroveň, můžeme konstatovat, že vysoká míra nerovnoměrnosti v rozložení bohatství ve světě by neměla být nutně překážkou kvalitního fungování globální vlády. Tento poznatek sice nemůže stačit k tomu, abychom eventuální ustanovení globální vlády mohli označit za bezproblémové, nicméně dovoluje nám tvrdit, že stav dnešního světa by v tomto ohledu neměl být překážkou tomuto aktu. Budoucí výzkum v této oblasti by se měl tedy pravděpodobně zaměřit na další možné překážky a problémy spjaté s globálním vládnutím, aby mohly být zohledněny při případném pokusu o nastolení světové vlády.

Použitá literatura a zdroje

Tištěné zdroje

ADSERÁ, Alicia; BOIX, Carles; PAYNE, Mark (2003). *Are You Being Served? Political Accountability and Quality of Government*. The Journal of Law, Economics & Organization. Vol. 19, No. 2, str. 445-490

BARATTA, Joseph (2004). *The Politics of World Federalism, Vol. 2*. Westport: Praeger Publisher

BARTELS, Larry (2008). *Unequal Democracy: The Political Economy of the New Gilded Age*. Princeton: Princeton University Press

BURNELL, Peter (2008). *Politics in the Developing World*. Oxford: Oxford University Press

DAHL, Robert (2001). *O demokracii: průvodce pro občany*. Praha: Portál

DE NARDI, Mariacristina; REN, Liqian; WEI, Chao (2000). *Income inequality and redistribution in five countries*. Economic Perspectives. Vol. 24, No.2, str. 2-20

FUKUYAMA, Francis (2004). *Budování státu podle Fukuyamy*. Praha: Alfa Publishing

HELD, David (1995). *Democracy and the Global Order*. Stanford University Press

HELD, David (1999). *Models of Democracy*. Cambridge: Polity

INKELES, Alex (1991). *On Measuring Democracy: Its Consequences and Concomitants*. New Jersey: Transaction Publisher

KOENIG-ARCHIBUGI, Mathias (2008). *Is Global Democracy Possible?*. Annual Convention of the International Studies Association, San Francisco, 26.-29. Březen 2008

LONGO, Francisco (2008). *Quality of Governance: Impartiality Is Not Enough*. Governance: An International Journal of Policy, Administration and Institutions. Vol. 21, No. 2, str. 191-196

LOTZ, Christian (2010). *International Norms in State Building*. Global Governance. Vol. 16, No. 2, str. 219-236

MARCHETTI, Raffaele (2006). *Global Governance or World Federalism? A Cosmopolitan Dispute on Institutional Models*. Global Society. Vol. 20, No.3, str. 287-305

MARCHETTI, Raffaele (2008a). *Competing Models of Global Democracy*. Annual Meeting of The American Political Science Association, Boston, 28.8.2008

MARCHETTI, Raffaele (2008b). *Global Democracy: For and Against*. London: Routledge

MURPHY, Craig N. (2000). *Global Governance: Poorly Done and Poorly Understood*. International Affairs. Vol. 76, No. 4, str. 789-803

NÁLEVKA, Vladimír (2000). *Světová politika ve 20. století II*. Praha: Nakladatelství Aleš Skřivan ml.

NOVÁK, Miroslav (2002). *Jakou demokracii pro nové demokracie?* Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity v Brně

PLECHANOVÁ, Běla; FIDLER, Jiří (1997). *Kapitoly z dějin mezinárodních vztahů 1941-1995*. Praha: Institut pro středoevropskou kulturu a politiku

POTŮČEK, Martin (2010). *Aktuální stav a perspektivy globálního vládnutí a jeho nezápadní aktéři*. In BALABÁN, Miloš; RAŠEK, Antonín a kol. *Nezápadní aktéři světové bezpečnosti*. Praha: Karolinum

REED, Deborah; CANCIAN, Maria (2001). *Sources of Inequality: Measuring the Contributions of Income Sources to Rising Family Income Inequality*. Review of Income and Wealth. Vol. 47, No. 3, str. 321-333

ROBERTS, Andrew (2003). *Demythologising the Czech Opposition Agreement*. Europe-Asia Studies. Vol. 55, No. 8, str. 1273-1303

ROTHSTEIN, Bo; TEORELL, Jan (2008). *What Is Quality of Government? A Theory of Impartial Government Institutions*. Governance: An International Journal of Policy, Administration and Institutions. Vol. 21, No. 2, str. 165-190

SUTER, Keith (2003). *Australia's Involvement in the Iraq War*. Contemporary Review. Vol. 283, No. 1654, str. 275-280

VAN DER HOEVEN, Rolph (2010). *Income Inequality and Employment Revisited*. Journal of Human Development and Capabilities. Vol. 11, No. 1, str. 67-84

YUNKER, James A. (2009). *Beyond Global Governance: Prospects for Global Government*. International Journal on World Peace. Vol. 26, No. 2, str. 7-30

ZAKARIA, Fareed (2005). *Budoucnost Svobody*. Praha: Academia

Internetové zdroje

BBC News. *Australia Country Profile* [online]. Poslední revize 2.4.2011. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/country_profiles/1250188.stm>

BusinessInfo. *Argentina: Vnitropolitická charakteristika* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/argentina-vnitropoliticka-charakteristika/2/1000960/>>

BusinessInfo. *Austrálie: Vnitropolitická charakteristika* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/australie-vnitropoliticka-charakteristika/2/1000413/>>

BusinessInfo. *Indie: Vnitropolitická charakteristika* [online]. Citováno dne 6.5.2011.

Dostupné z <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/indie-vnitropoliticka-charakteristika/2/1000422/>>

BusinessInfo. *Malajsie: Vnitropolitická charakteristika* [online]. Citováno dne 6.5.2011.

Dostupné z <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/malajsie-vnitropoliticka-charakteristika/2/1000679/>>

BusinessInfo. *Namibie: Vnitropolitická charakteristika* [online]. Citováno dne 6.5.2011.

Dostupné z <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/namibie-vnitropoliticka-charakteristika/2/1001462/>>

BusinessInfo. *Uruguay: Vnitropolitická charakteristika* [online]. Citováno dne 6.5.2011.

Dostupné z <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/uruguay-vnitropoliticka-charakteristika/2/1000803/>>

Central Intelligence Agency. *The World Factbook*. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z

<<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2172rank.html>>

Central Intelligence Agency. *The World Factbook: Panama* [online]. Poslední revize

26.4.2011. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/pm.html>>

Dominican Republic. *Demographics* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z

<http://dominicanrepublic.com//index.php?option=com_content&task=view&id=34&Itemid=106>

Dominican Republic. *DR's Economy has grown to more than twice its size since 1990*

[online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z

<http://dominicanrepublic.com//index.php?option=com_content&task=view&id=363&Itemid=259>

Economy Watch. *Poverty in India* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z

<<http://www.economywatch.com/indianeconomy/poverty-in-india.html>>

Encyclopedia of the Nations. *Malaysia: Ethnic Groups* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.nationsencyclopedia.com/Asia-and-Oceania/Malaysia-ETHNIC-GROUPS.html>>

Eurofond. *EurLIFE: GINI Index* [online]. Poslední revize 26.8.2009. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.eurofound.europa.eu/areas/qualityoflife/eurlife/index.php?template=3&radioindic=158&idDomain=3>>

European Parliament. *Results of the 2009 European Elections* [online]. Publikováno dne 16.7.2009. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/elections2009/en/national_parties_en.html>

Freedom House. *Australia 2010 Country Report* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=22&country=7774&year=2010>>

Freedom House. *Freedom in the World* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=351&ana_page=362&year=2010>

Freedom House. *Malaysia Country Report 2010* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=22&year=2010&country=7869>>

Freedom House. *Panama Country Report 2010* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=22&year=2010&country=7895>>

Hellenic Resources Network. *The Annan Plan* [online]. Poslední revize dne 5.4.2004. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://www.hri.org/docs/annan/Annan_Plan_Text.html>

Index Mundi. *Australia GINI Index* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.indexmundi.com/facts/australia/gini-index>>

Index Mundi. *Czech Republic: GINI index* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.indexmundi.com/facts/czech-republic/gini-index>>

Index Mundi. *Namibia: GINI Index* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.indexmundi.com/facts/namibia/gini-index>>

Index Mundi. *Panama GDP: Real Growth Rate* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://www.indexmundi.com/panama/gdp_real_growth_rate.html>

Index Mundi. *Sweden: GINI Index* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://www.indexmundi.com/sweden/distribution_of_family_income_gini_index.html>

Investopedia. *Income Inequality* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.investopedia.com/terms/i/income-inequality.asp>>

ISSEROF, Ami. *Encyclopedia of the Middle East. Second Intifada* [online]. Publikováno dne 11.11.2008. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://www.mideastweb.org/Middle-East-Encyclopedia/second_intifada.htm>

Legislative Council Secretariat. *Fact Sheet: GINI Coefficient* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.scribd.com/doc/328232/United-Nations-Gini-Coefficient>>

LIM, G (2005). *Aliran Monthly*. Vol. 25, No. 8. *Debating an Equitable Malaysia* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://aliran.com/archives/monthly/2005b/8h.html>>

Mauritius UK Connection. *History of Mauritius* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.mauritius.org.uk/History.htm>>

Měšec. *BRIC: Čtyři nejperspektivnější ekonomiky světa* [online]. Publikováno dne 25.5.2006. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.mesec.cz/tiskove-zpravy/bric-ctyri-nejperspektivnejsi-ekonomiky-sveta/>>

MideastWeb. *Concise Timeline of Recent Israeli-Palestinian History* [online]. Poslední revize dne 4.9.2010. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.mideastweb.org/timeline.htm>>

Multicultural Disability Advocacy Association. *Culture, Religion & Disability* [online]. Poslední revize 3.3.2008. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.mdaa.org.au/publications/ethnicity/information.html>>

Nationmaster. *Geography Statistics* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://www.nationmaster.com/graph/geo_are_lan-geography-area-land>

NETOLICKÝ, Pavel. E-polis. *Opoziční smlouva* [online]. Publikováno 5.5.2005. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.e-polis.cz/komparace/89-opozicni-smlouva.html>>

Norden. *Distribution of Income (GINI Coefficient)* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.norden.org/en/nordic-council-of-ministers/ministers-for-co-operation-mr-sam/sustainable-development/indicators-for-sustainable-development/the-nordic-welfare-state-as-a-tool-for-sustainable-development/distribution-of-income-gini-coefficient>>

Overseas Development Institute. *World Governance Assesment* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.odi.org.uk/work/projects/00-07-world-governance-assessment/>>

PARRY, Nigel. The Electronic Intifada. *Is it a Fence? Is it a Wall? No, it's a Separation Barrier* [online]. Publikováno dne 1.8.2003. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://electronicintifada.net/content/it-fence-it-wall-no-its-separation-barrier/4715>>

PINKOVSKIY, Maxim; SALA-I-MARTIN, Xavier. *Parametric estimations of the world distribution of income* [online]. Publikováno dne 22.1.2010. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.voxeu.org/index.php?q=node/4508>>

SCHUELKE, Ronald W. *The Global Economics Game* [online]. Publikováno dne 8.8.2002. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://www.worldgameofeconomics.com/Argentina_2002.html>

SCHWABE, Craig. Human Sciences Research Council. *Fact Sheet: Poverty in South Africa* [online]. Publikováno dne 26.6.2004. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z

<<http://www.sarpn.org.za/documents/d0000990/>>

SHARMA, Sumit; FOXWELL, Stephen. Bloomberg. *Mumbai Terrorist Attacks Kill 80 People, Injure 240* [online]. Publikováno dne 26.11.2008. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z

<<http://www.bloomberg.com/apps/news?pid=newsarchive&sid=asZkegbDKxQw>>

The Economist. *Democracy Index 2010* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z

<http://graphics.eiu.com/PDF/Democracy_Index_2010_web.pdf>

The Republic of Mauritius Web Portal. *History* [online]. Poslední revize dne 19.4.2005. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z

<<http://www.gov.mu/portal/site/abtmtius/menuitem.163fea3f13ca22984d57241079b521ca/>>

The Republic of Mauritius Web Portal. *Mauritius Country Strategy Paper 2008-2013* [online].

Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.gov.mu/portal/goc/mof/files/cspannex9.pdf>>

The Social Report 2010. *Income Inequality* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z

<<http://www.socialreport.msd.govt.nz/economic-standard-living/income-inequality.html>>

Trading Economics. *GINI Index in Argentina* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z

<<http://www.tradingeconomics.com/argentina/gini-index-wb-data.html>>

Transparency International. *Corruption Perceptions Index 2010 results* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z

<http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2010/results>

Transparency International. *V4 index* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z

<http://www.transparency.org/news_room/latest_news/press_releases/2004/2004_07_06_czech_v4index>

United Nations Development Programme. *Capacity is Development*. [online] Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z

<<http://www.capacityisdevelopment.org/doccs/general/UNDP%20Measuring%20Capacity%20Feb%202010%20FINAL.pdf>>

U.S. Census Bureau. *Income* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.census.gov/hhes/www/income/data/historical/household/index.html>>

U.S. Department of State. *Background Note: Dominican Republic* [online]. Publikováno dne 7.6.2010. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/35639.htm>>

WolframAlpha. *Israel GINI Index* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://www.wolframalpha.com/input/?i=Israel+Gini+index&lk=1&a=ClashPrefs_*Country.Israel.WorldDevelopmentProperty.GiniIndex->>

World Bank. *Income Inequality* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://www.worldbank.org/depweb/beyond/beyondco/beg_05.pdf>

World Bank. *Namibia: Country Brief* [online]. Poslední revize Zář 2010. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/AFRICAEXT/NAMIBIAEXTN/0,,menuPK:382303~pagePK:141132~piPK:141107~theSitePK:382293,00.html>>

World Bank. *Poverty Reduction and Equity* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/EXTPOVERTY/EXTPA/0,,contentMDK:20207558~menuPK:443285~pagePK:148956~piPK:216618~theSitePK:430367,00.html>>

World Bank. *Worldwide Governance Indicators* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.asp>>

World Beyond Borders. *PRELIMINARY DRAFT OF A WORLD CONSTITUTION (1947-1948)* [online] Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <<http://www.worldbeyondborders.org/chicagodraft.htm>>

Seznam příloh

Příloha č. 1: Worldwide Governance Indicators pro vzorek zkoumaných států za rok 2009 (tabulka)

Příloha č. 2: Worldwide Governance Indicators pro vzorek zkoumaných států za rok 1996 (tabulka)

Příloha č. 3: Democracy Index pro vzorek zkoumaných států za rok 2010 (tabulka)

Příloha č. 4: GINI index pro vzorek zkoumaných států podle nejaktuálnějších dat (tabulka)

Přílohy

Příloha č. 1: Worldwide Governance Indicators pro vzorek zkoumaných států za rok 2009 (tabulka)

Country	Voice and Accountability	Political Stability	Government Effectiveness	Regulatory Quality	Rule of Law	Control of Corruption	Average WGI
South Africa	66,4	44,3	67,6	64,3	56,1	60,5	59,87
USA	86,3	59	89	89,5	91,5	85,2	83,42
Czech republic	82,9	81,1	79	86,2	81,1	69,5	79,97
Sweden	98,6	88,2	98,6	96,7	99,5	98,6	96,7
Israel	67,3	9,4	82,4	81,4	74,5	74,8	64,97
Namibia	56,9	75	61	53,8	61,3	63,3	61,88
Argentina	55,9	43,4	39,5	21	29,7	38,1	37,93
Australia	94,3	76,4	95,2	98,1	95,3	96,2	92,58
India	60,2	13,2	54,3	44,3	55,7	46,7	45,73
Malaysia	31,8	46,7	79,5	60	65,1	58,1	56,87
Panama	65,9	49,5	62,4	64,8	52,4	49,5	57,42
Cyprus	83,9	57,5	88,6	87,6	85,8	79,5	80,42
Dominican republic	52,6	49,1	38,6	47,6	28,3	30	41,03
Mauritius	70,1	68,4	72,9	75,7	80,2	73,8	73,52
Uruguay	84,8	78,3	71,9	62,4	70,8	85,7	75,65

Zdroj dat: World Bank. *Worldwide Governance Indicators* [online]. Citováno dne 6.5.2011.

Dostupné z <<http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.asp>>

Příloha č. 2: Worldwide Governance Indicators pro vzorek zkoumaných států za rok 1996 (tabulka)

Country	Voice and Accountability	Political Stability	Government Effectiveness	Regulatory Quality	Rule of Law	Control of Corruption	Average WGI
South Africa	74,6	11,1	62,6	44,4	53,8	73,8	53,38
USA	91,4	78,4	95,1	95,1	92,9	91,3	90,7
Czech republic	77,0	90,4	75,7	84,4	80,5	77,2	80,87
Sweden	95,2	93,8	96,1	89,8	97,1	98,1	95,02
Israel	70,8	27,9	87,9	85,9	89,0	90,8	75,38
Namibia	65,1	60,6	72,3	48,8	61,9	76,7	64,23
Argentina	59,8	48,6	73,3	78,0	59,0	50,5	61,53
Australia	92,8	81,3	88,3	88,3	96,7	92,2	89,93
India	52,2	14,9	51,9	43,9	62,9	36,4	43,7
Malaysia	38,3	58,2	78,6	72,2	74,8	74,8	66,15
Panama	56,9	51,0	41,3	74,6	49,5	32,5	50,97
Cyprus	83,7	60,1	87,4	92,2	76,2	95,1	82,45
Dominican republic	56,5	30,3	25,2	41,5	33,3	42,2	38,17
Mauritius	73,2	73,6	65,0	41,0	79,0	75,2	67,83
Uruguay	76,6	68,8	54,9	85,4	68,6	72,8	71,18

Zdroj dat: World Bank. *Worldwide Governance Indicators* [online]. Citováno dne 6.5.2011.

Dostupné z <<http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.asp>>

Příloha č. 3: Democracy Index pro vzorek zkoumaných států za rok 2010 (tabulka)

Country	Electoral Process and Pluralism	Functioning of Government	Political Participation	Political Culture	Civil Liberties	Overall Score
South Africa	8,75	8,21	7,22	6,25	8,53	7,79 (flawed)
USA	9,17	7,68	7,22	8,13	8,53	8,18 (full)
Czech republic	9,58	7,14	6,67	8,13	9,41	8,19 (full)
Sweden	9,58	9,64	8,89	9,38	10,00	9,50 (full)
Israel	8,75	7,50	8,33	7,50	5,29	7,48 (flawed)
Namibia	5,25	5,36	6,67	5,63	8,24	6,23 (flawed)
Argentina	8,75	5,71	5,56	6,25	7,94	6,84 (flawed)
Australia	10,00	8,93	7,78	9,38	10,00	9,22 (full)
India	9,58	8,57	4,44	4,38	9,41	7,28 (flawed)
Malaysia	6,50	6,79	5,56	6,25	5,88	6,19 (flawed)
Panama	9,58	6,79	5,56	5,00	8,82	7,15 (flawed)
Cyprus	9,17	6,43	6,11	5,63	9,12	7,29 (flawed)
Dominican republic	8,75	5,00	2,78	6,25	8,24	6,20 (flawed)
Mauritius	9,17	8,21	5,00	8,13	9,71	8,04 (full)
Uruguay	10,00	8,57	4,44	7,50	10,00	8,10 (full)

Zdroj dat: The Economist. *Democracy Index 2010* [online]. Citováno dne 6.5.2011. Dostupné z <http://graphics.eiu.com/PDF/Democracy_Index_2010_web.pdf>

Příloha č. 4: GINI index pro vzorek zkoumaných států podle nejaktuálnějších dat (tabulka)

Country	GINI index
South Africa	65 (2005)
USA	45 (2007)
Czech republic	26 (2005)
Sweden	23 (2005)
Israel	39,2 (2008)
Namibia	70,7 (2003)
Argentina	45,7 (2009)
Australia	30,5 (2006)
India	36,8 (2004)
Malaysia	46,1 (2002)
Panama	56,1 (2003)
Cyprus	29 (2003)
Dominican republic	49,9 (2005)
Mauritius	39 (2006)
Uruguay	45,3 (2006)

Zdroj dat: Central Intelligence Agency. *The World Factbook*. Citováno dne 6.5.2011.

Dostupné z <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2172rank.html>>